

Onderzoek routebeheer en routebureaus

In opdracht van provincie Zuid-Holland | Juni 2018

 jonge
honden

Disclaimer/ colofon

Deze rapportage geeft de resultaten weer van het inventariserende en analyserende onderzoek dat Stichting Landelijk Fietsplatform en Stichting Wandelnet, geassisteerd door Bureau Jonge Honden, heeft uitgevoerd in opdracht van de Provincie Zuid-Holland. De resultaten zijn gedeeld met, en worden gedragen door een door de provincie ingestelde Klankbordgroep. Deze bestaat uit lokale en regionale vertegenwoordigers van overheden, gebruikers- en belangenorganisaties. Het onderzoek heeft betrekking op de situatie in het voorjaar van 2018.

Provincie Zuid-Holland en de opdrachtnemers zijn de geënquêteerde en geïnterviewde routebureaus erkentelijk voor hun informatie en voor de bereidheid deze te delen. De provincie geeft toestemming voor verspreiding van de kennis en informatie zoals opgetekend in deze rapportage, op voorwaarde van bronvermelding.

Amersfoort | 25 juni 2018

Stichting Landelijk Fietsplatform (Eric Nijland); Berkenweg 30, 3818 LB Amersfoort; tel.: 033-4653656;
mail: info@fietsplatform.nl; website: www.fietsplatform.nl / www.nederlandfietsland.nl

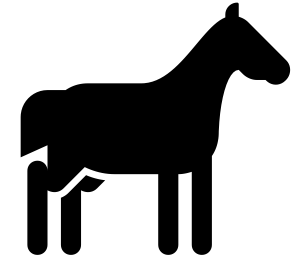
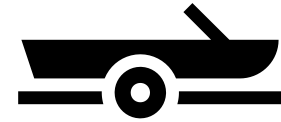
Stichting Wandelnet (Sjors Frencken); Berkenweg 30, 3818 LB Amersfoort; tel.: 033-4653660;
mail: info@wandelnet.nl; website: www.wandelnet.nl

Bureau Jonge Honden (Josse Reinsma); Gildtstraat 91a, 3572 EL Utrecht; tel.: 030-2936468;
mail: info@jongehonden.com; website: www.jongehonden.com

Inhoud

1. Aanleiding	blz. 4	▶▶
2. Methodiek	5	▶▶
3. Definities	8	▶▶
4. Uitkomsten	9	▶▶
• Routebeheer, taken en rollen per modaliteit	10	▶▶
• Routebeheer, beheersinstrumenten	18	▶▶
• Onderhoud	28	▶▶
• Marketing en communicatie	30	▶▶
• Financiering	32	▶▶
5. Situatie Zuid-Holland	36	▶▶
6. Aanbevelingen	38	▶▶
7. Bijlagen	49	▶▶

Leeswijzer

Het projectplan is opgesteld in de vorm van een presentatie. Als het projectplan online wordt geraadpleegd kan gebruik worden gemaakt van specifieke functieknoppen in het document:

- [▶▶](#) : naar pagina
- [◀◀](#) : terug naar Inhoud
- [tekst](#) / [↻](#) : naar website

1. Aanleiding, onderzoeksvraag

De Provincie Zuid-Holland wil bewoners en bezoekers stimuleren actief op pad te gaan en te genieten van de grote diversiteit van de provincie. De huidige aanbod lijkt niet optimaal aan te sluiten bij de vraag. Daarnaast is sprake van een versnipperde organisatie. De provincie zet zich daarom in voor een kwaliteitsimpuls van de routestructuren, zowel:

- **fysiek** (hardware en software; paden en routes/routetools) als
- **organisatorisch** (optimaal rendement uit samenwerking; o.a. beheer en promotie).

De provincie Zuid-Holland heeft hiervoor **twee parallelle (onderzoeks)sporen uitgezet**:

- Spoor 1: Health Check
 - Hoe staan de recreatieve netwerken er op dit moment voor (fysiek, organisatorisch, financieel etc.)? Actie- en verbeterpunten voor het vervolg.
 - Onderzoek door Bureau Ruimte en Vrije Tijd.
 - Focus onderzoek: actuele situatie *binnen* Zuid-Holland.
- Spoor 2: Onderzoek routebeheer en routebureaus
 - Hoe kan het beheer en onderhoud en de promotie optimaal worden georganiseerd? Hoe wordt er optimaal rendement gehaald uit samenwerking?
 - Onderzoek door Fietsplatform/Wandelnet (i.s.m. adviesbureau Jonge Honden).
 - Focus onderzoek: ervaringen/voorbeelden *buiten* Zuid-Holland.

Fietsplatform en Wandelnet weten wat landelijk speelt

De twee landelijke routestichtingen hebben vanuit hun landelijke coördinerende rol veel informatie over het beheer van de routestructuren. Zij onderhouden ondermeer intensief contact met de verschillende regionale routebureaus.

2. Methodiek

Onderzoek routebeheer en routebureaus

a) Deskresearch en quick scan

Inventarisatie: welke vragen zijn al direct te beantwoorden, welke moeten verder uitgezocht worden. Uitwerking inventarisatie: vragenlijst. Quick scan tijdens netwerkbijeenkomst Fiets- en Wandelbeurs op 3 maart 2018. Daarbij hebben we de koppeling gemaakt met vragen vanuit andere regio's. De resultaten van de quick scan en de concept vragenlijst hebben we afgestemd met de opdrachtgever.

b) Online enquête

Digitale vragenlijst (zie bijlage) is voorgelegd aan alle 18 regionale routebureaus. Resultaat: 17 reacties.

c) Diepte interviews

Een geselecteerd aantal routebureaus is verder bevraagd in de vorm van een interview. Selectie heeft plaats gevonden in overleg met opdrachtgever, waarbij de voorkeur is gegeven aan cases met relevante vraagstukken aan die van Zuid Holland. Gekozen is voor de volgende 5 routebureaus: 1) Recreatie Noord Holland (regio verdeling), 2) Recreatieschap Marrekrite (Friesland; focus waterrecreatie), 3) Routebureau Utrecht (nieuwe organisatie en aansluitende regio), 4) Routebureau Visit Brabant (aansluitende regio, link met promotieorganisatie), 5) Routebureau Veluwe – nieuwe organisatie (en blik op ruitrecreatie)

d) Analyse en rapportage

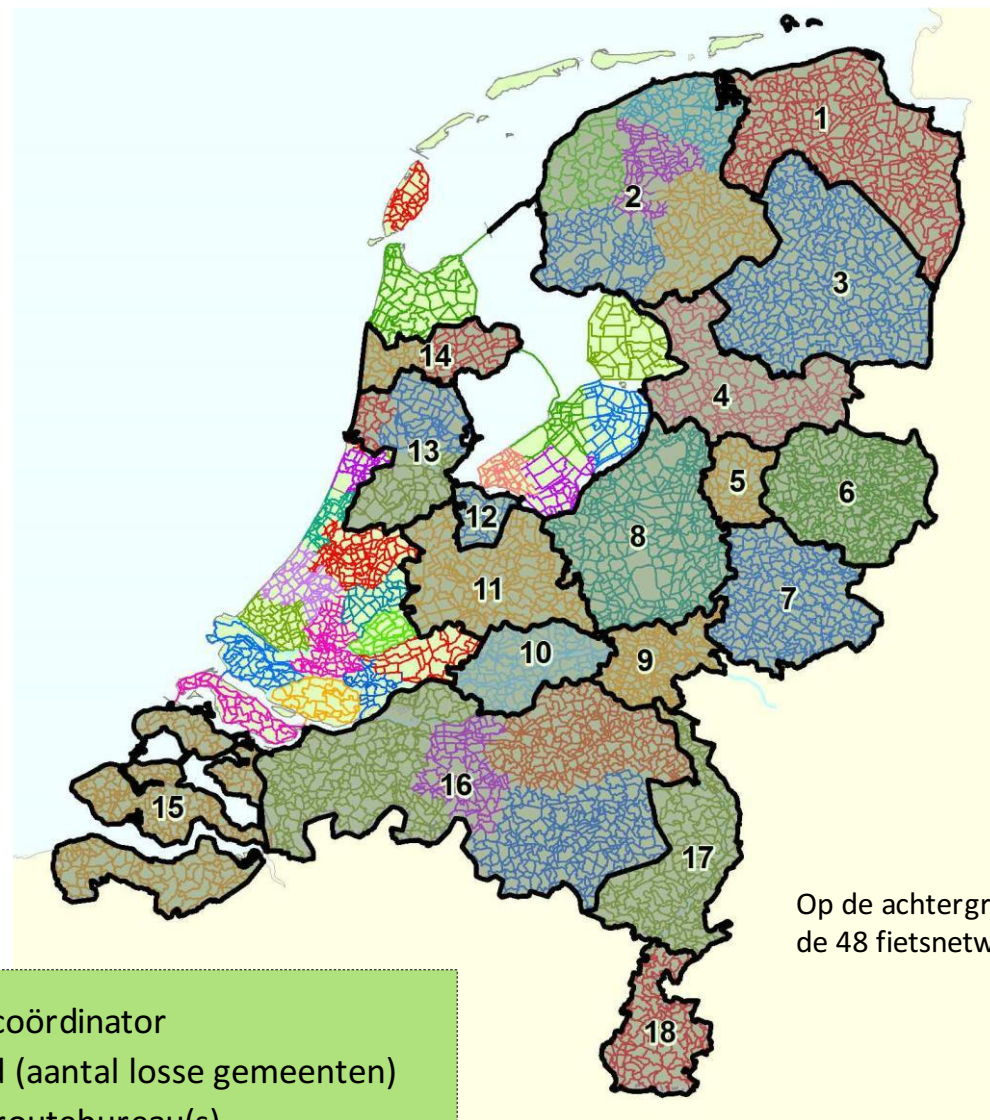
Hierbij is ook een koppeling gemaakt met de uitkomsten uit de Health Check.

De provincie heeft een brede klankbordgroep recreatieve routenetwerken bijeengebracht. Deze heeft input geleverd en meegedacht. De concept onderzoeksrapportage routebeheer en routebureaus is voor het laatst besproken met de klankbordgroep op 20 juni 2018. De uitkomsten en aanbevelingen worden breed gedragen.

2. Methodiek

Overzicht: de 18 routebureaus

1. Routebureau Groningen [↗](#)
2. Recreatieschap Marrekrite [↗](#)
3. Recreatieschap Drenthe [↗](#)
4. Marketing Oost Routenetwerken [↗](#)
5. Recreatiegemeenschap Salland [↗](#)
6. Routenetwerken Twente [↗](#)
7. Routebureau Achterhoek Toerisme [↗](#)
8. Routebureau Veluwe [↗](#)
9. Routebureau Arnhem-Nijmegen
10. Recreatiemaatschappij UitRWaarde [↗](#)
11. Routebureau Utrecht [↗](#)
12. Regio Gooi- en Vechtstreek [↗](#)
13. Routebureau Recreatie Noord-Holland [↗](#)
14. Recreatieschap West-Friesland [↗](#)
15. Routebureau VVV Zeeland [↗](#)
16. Routebureau Visit Brabant [↗](#)
17. Routebureau Noord- en Midden-Limburg [↗](#)
18. Routepunt VVV Zuid-Limburg [↗](#)

Op de achtergrond:
de 48 fietsnetwerken

- Flevoland: onderzoekt aanstelling provinciale routecoördinator
- Noord-Holland: routebureaus niet provinciedekkend (aantal losse gemeenten)
- Zuid-Holland: aanbod en beheer versnipperd, geen routebureau(s)

2. Methodiek

Focus onderzoek:

- Focus op beheer en organisatie daarvan *buiten* Zuid-Holland
 - Wat kan Zuid-Holland leren van ervaringen in andere provincies?

- Focus op routes/routenetwerken, niet op paden.

- Focus op vier modaliteiten:

Bewegwijzerde recreatieve fietsnetwerken (knooppuntroutes) en themaroutes waarvan het beheer belegd is bij een regionale organisatie. LF-routes vallen buiten de scope (beheer door Landelijk Fietsplatform).

Gemarkeerde wandelroutes en wandelnetwerken, waarvan het beheer belegd is bij een regionale organisatie. LAW's en Streekpaden vallen buiten de scope (beheer door Wandelnet).

Gemarkeerde waterrecreatieroutes: kano- en sloepenroutes.

Gemarkeerde ruiter- en menroutes.

3. Definities

Verwarring blijkt snel te ontstaan in het gebruik van de termen onderhoud en beheer. In het onderzoek en in de rapportage zijn daarom de volgende definities gehanteerd:

Beheer:

- Borgen en bewaken van de kwaliteit en continuïteit van de routes (tracering) en de bewegwijzering en de uniformiteit wat betreft uitvoering ('systeembeheer').
- Zorgen dat onderhoud bewegwijzering adequaat is geregeld.
- Zorgen dat de routes goed worden ontsloten voor het publiek.
- Zorgen dat het gebruik van de routes goed wordt gemonitord.

= managen

Onderhoud:

- Controle van de routes en de bewegwijzering; toetsing aan kwaliteitsnorm (inspectie).
- Herstel van gebreken binnen vastgestelde periode, zowel aansluitend op periodieke inspectie als bij tussentijdse meldingen.

= uitvoeren

Beheer betreft dus vooral organisatorische activiteiten (coördineren/ managen). Onderhoud betreft uitvoerende werkzaamheden.

4. Uitkomsten

Op de volgende pagina's worden de uitkomsten van de enquêtes en interviews onder de 18 routebureaus geclusterd gepresenteerd.

Clusters:

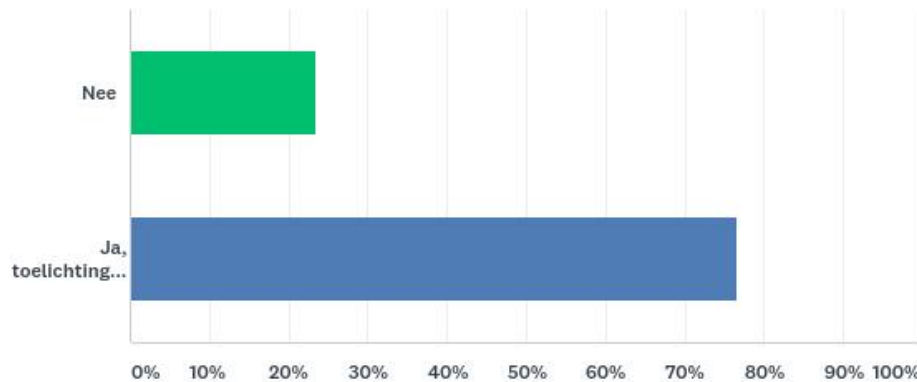
- Taken en rollen: beheer per modaliteit
- Taken en rollen: beheersinstrumenten
- Taken en rollen: onderhoud
- Taken en rollen: marketing en communicatie
- Financiering

4. Uitkomsten

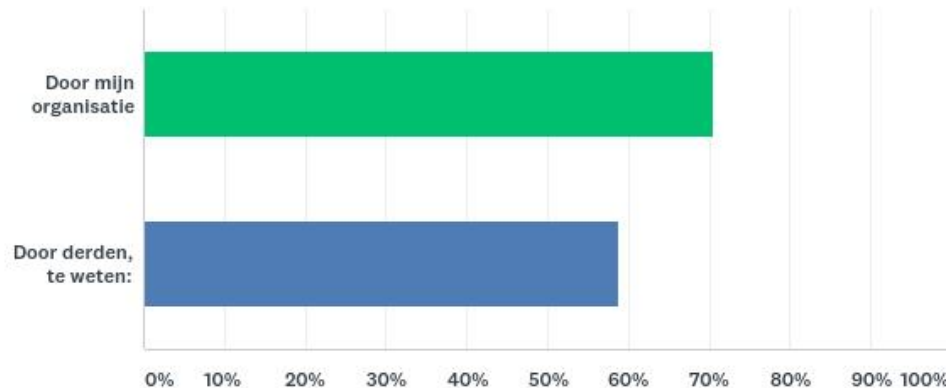
Taken en rollen: beheer | fietsen

Q6: Volgens ons bent u beheerder van het fietsnetwerk (knooppuntroutes) in uw werkgebied. Zijn er in uw werkgebied ook bewegwijzerde thematische fietsroutes?

Q7: Door wie worden deze bewegwijzerde thematische fietsroutes beheerd? (beide antwoorden mogelijk)

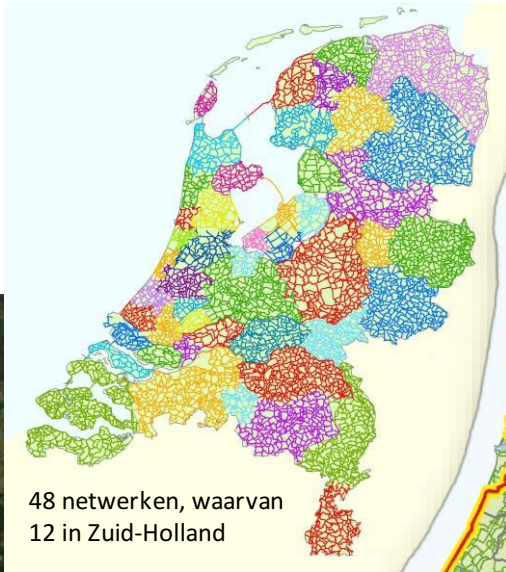

Analyse:

- Aanbod van knooppuntnetwerken is inmiddels landsdekkend (m.u.v. Friese Waddeneilanden). In totaal zijn er 48 aansluitende en vrijwel uniform bewegwijzerde netwerken (waarvan 12 in Zuid-Holland!). Alle routebureaus *beheren* het/de knooppuntnetwerk(en) in hun werkgebied.
- Veel bewegwijzerde *thematische* fietsroutes zijn opgegaan in het fietsknooppuntennetwerk en dus opgegeven als zelfstandige route. Toch zijn in veel regio's ook nog een aantal van dit soort routes aanwezig. Soms is dit een bewuste keuze (voorbeeld: Van Goghroute en Elfstedenroute). Vaak betreffen het "*weesroutes*", routes die veelal zijn ontwikkeld door lokale partijen, vaak zonder duidelijke afspraken over beheer en onderhoud. De meeste routebureaus hanteren hierin een ontmoedigingsbeleid (geen budget, geen promotie), maar beseffen ook dat ze het niet volledig kunnen voorkomen.

4. Uitkomsten

Taken en rollen: beheer | fietsen

Fietsroutestructuur

- LF-route
- Internationale LF-route
- Regionale knooppuntroute

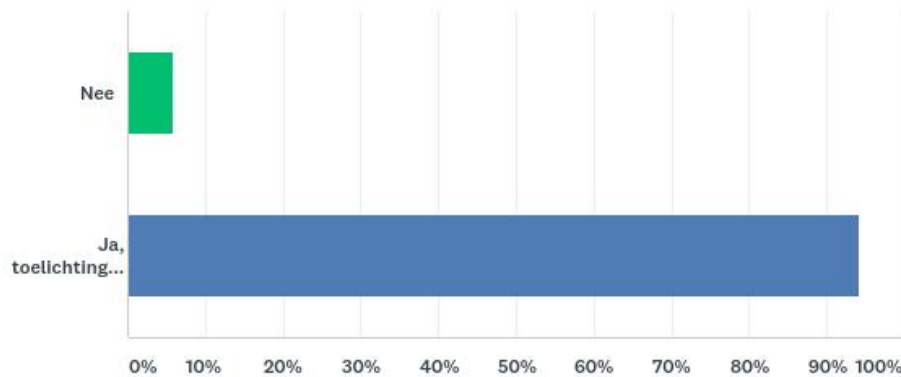

4. Uitkomsten

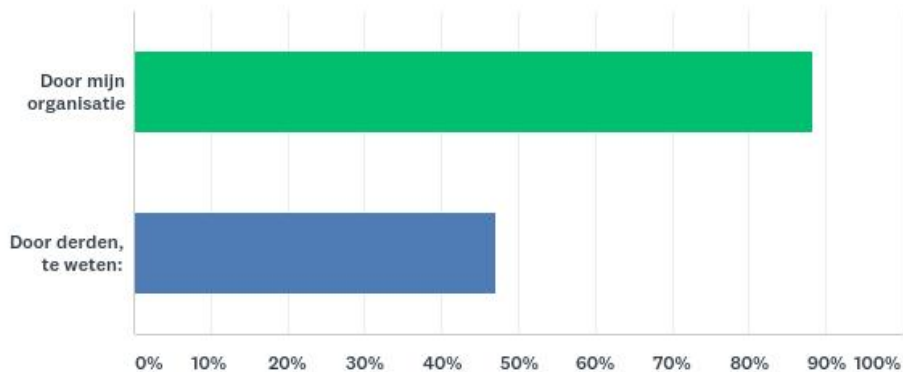
Taken en rollen: beheer | wandelen

Q8: Zijn er in uw werkgebied gemarkeerde wandelroutes/-netwerken?

Q9: Door wie worden deze gemarkeerde wandelroutes/-netwerken beheerd? (beide antwoorden mogelijk)

Analyse:

- In nagenoeg alle werkgebieden van de bevroegde routebureaus zijn gemarkeerde wandelroutes of wandelnetwerken. Er komen steeds meer wandelnetwerken, deze verschillen echter wat betreft uitvoering (knooppunten/ keuzepunten/ hybride).
- Alle wandelnetwerken worden binnen hun werkgebied beheerd door de routebureaus – al dan niet samen met een externe uitvoerder.
- Veel terreinbeheerders/ natuurorganisaties beheeren hiernaast een eigen aanbod van gemarkeerde wandelroutes.

BEHEER DOOR DERDEN, TE WETEN:

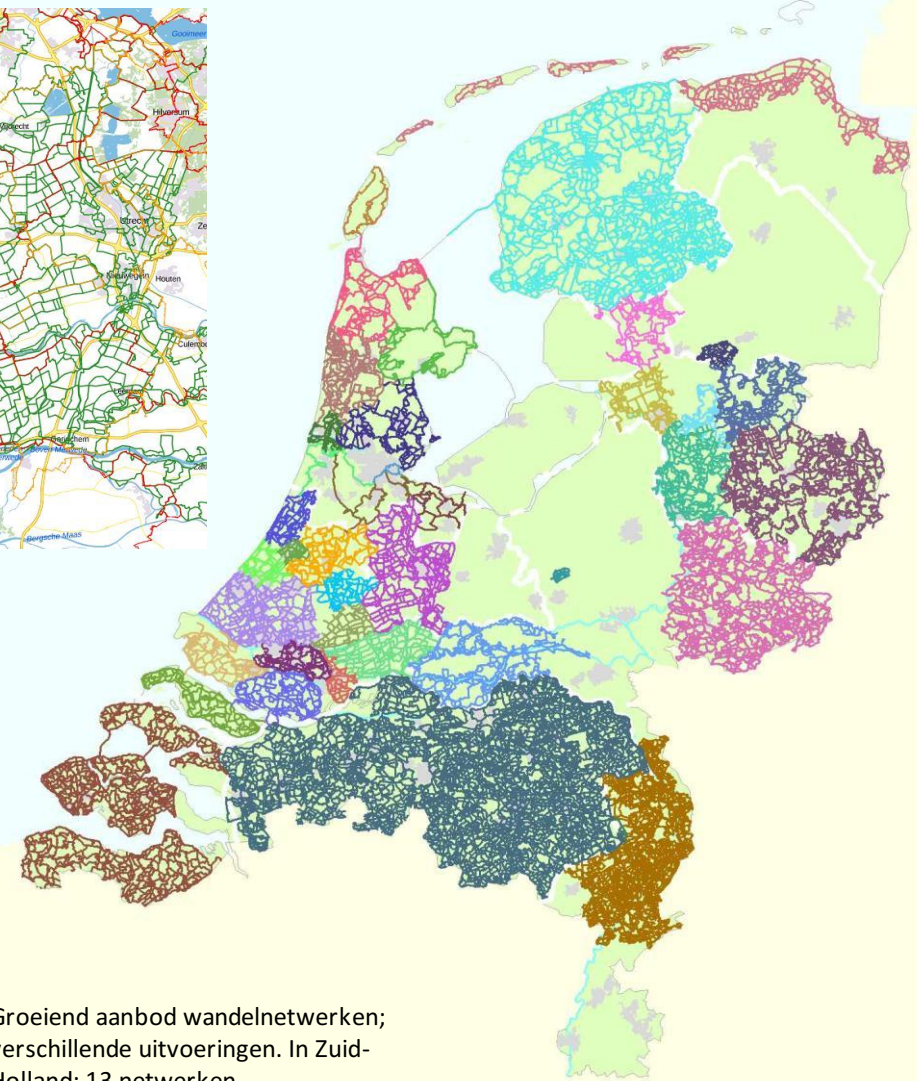
- 1 TBO's of VVV's
- 2 Recreatieschap Westfriesland beheert het WNW in haar werkgebied/regio
- 3 eigenaar van de route
- 4 Natuurorganisaties
- 5 gemeenten zelf, terreineigenaren
- 6 Staatsbosbeheer, Drents Landschap
- 7 De firma Folkersma. Incidentele meldingen ook in eigen beheer

4. Uitkomsten

Taken en rollen: beheer | wandelen

Wandelnetwerken en LAW's in Zuid-Holland

Groeiend aanbod wandelnetwerken; verschillende uitvoeringen. In Zuid-Holland: 13 netwerken.

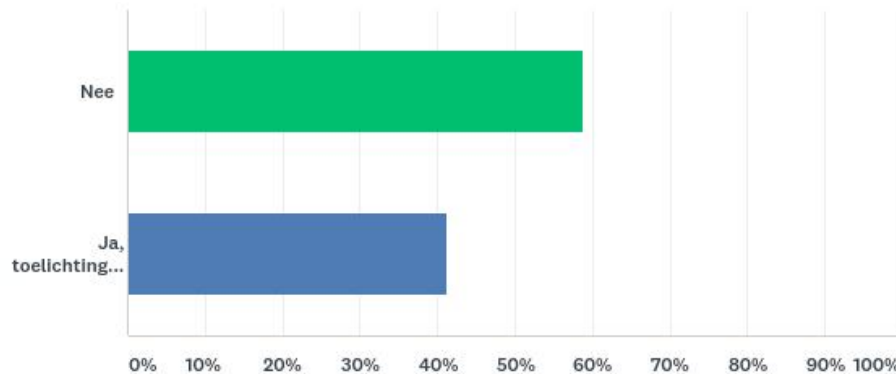

4. Uitkomsten

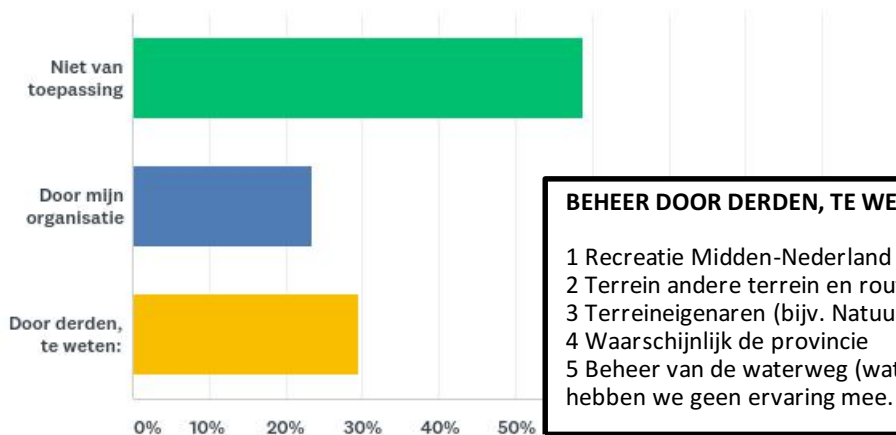
Taken en rollen: beheer | varen

Q10: Zijn er in uw werkgebied gemarkeerde vaarroutes/-netwerken?

Q11: Door wie worden deze gemarkeerde vaarroutes/-netwerken beheerd? (Meerdere antwoorden mogelijk)

BEHEER DOOR DERDEN, TE WETEN:

- 1 Recreatie Midden-Nederland en Natuurmonumenten
- 2 Terrein andere terrein en route beherende organisaties
- 3 Terreineigenaren (bijv. Natuurmonumenten)
- 4 Waarschijnlijk de provincie
- 5 Beheer van de waterweg (waterkwaliteit, baggeren, beplanting) hebben we geen ervaring mee. Waternet wellicht?

Analyse:

- Sloepenroutes vormen in Noord- en Zuid-Holland en Utrecht een aansluitend gemarkeerd netwerk. Elders in het land betreffen het vooral losse routes.
- Verspreid over het land zijn diverse, uiteenlopend gemarkeerde kanoroutes.
- In de grafieken zie je dat *als* er al vaarroutes aanwezig zijn in de regio dat deze vaak niet beheerd worden door de routebureaus. Alleen Routebureau Recreatie Noord-Holland en Routebureau Utrecht beheren hun vaarroutes zelf.
- In het geval van Recreatieschap Marrekrite (Friesland) zijn er geen *bewegwijzerde* vaarroutes. Een digitale bewegwijzering is hier in de maak. De beheer rol van Marrekrite gaat over het beheer en onderhoud van aanlegplaatsen en (ca. 40 km).

4. Uitkomsten

Taken en rollen: beheer | varen

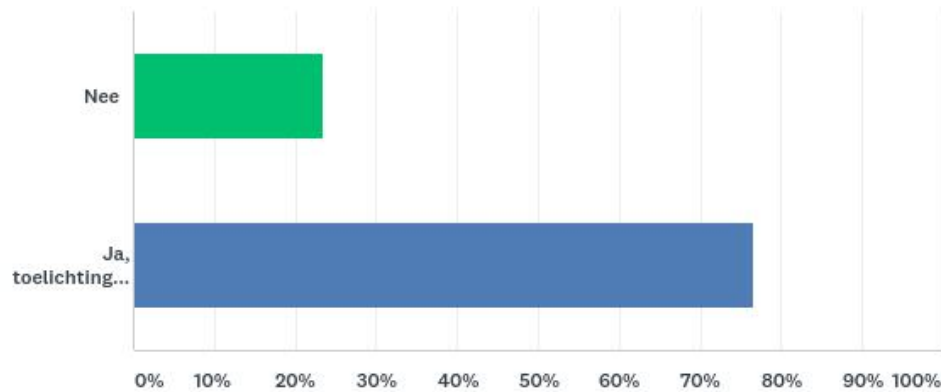

4. Uitkomsten

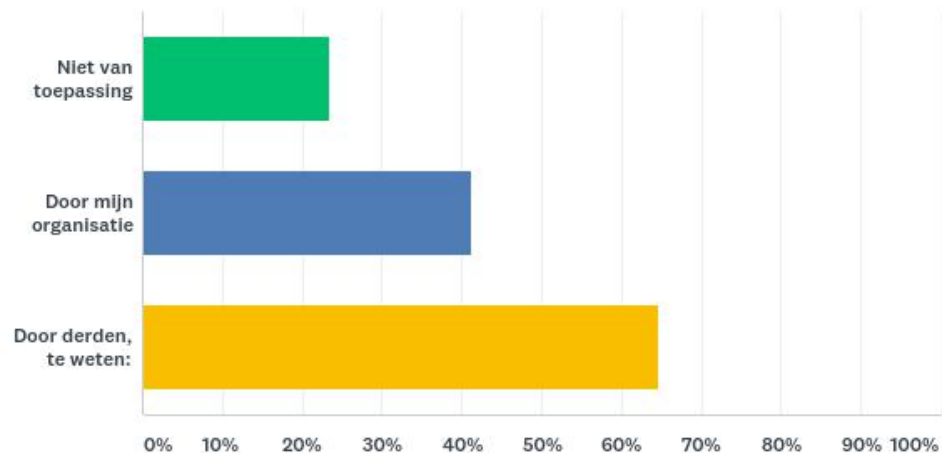
Taken en rollen: beheer | paardrijden

Q12: Zijn er in uw werkgebied gemarkeerde ruiter- en menroutes?

Q13: Door wie worden deze gemarkeerde ruiter- en menroutes beheerd? (Meerdere antwoorden mogelijk)

Analyse:

- Ook bij ruiter- en menroutes zie je dat deze vaak door derden zijn ontwikkeld en worden beheerd (uiteenlopende partijen, vaak ruitersportverenigingen).
- Uitzonderingen zijn o.a. Twente en Noord-Brabant; de routebureaus voor deze gebieden ontwikkelen en beheren zelf ook ruiterroutes.
- Wat betreft het aanbod van ruiter- en menroutes speelt de kwaliteit van de ondergrond een grote rol (met name te vinden op de zandgronden).

BEHEER DOOR DERDEN, TE WETEN:

- 1 KNHS
- 2 st. hippisch toerisme e.a. stichting Ruiter en Mennen
- 3 onbekend
- 4 Terrein beherende organisaties.
- 5 Staatsbosbeheer
- 6 Stichting Hippisch Toerisme (?)
- 7 Manegehouders, natuurorganisaties
- 8 gemeenten
- 9 particulier, maneges en grondeigenaren

4. Uitkomsten

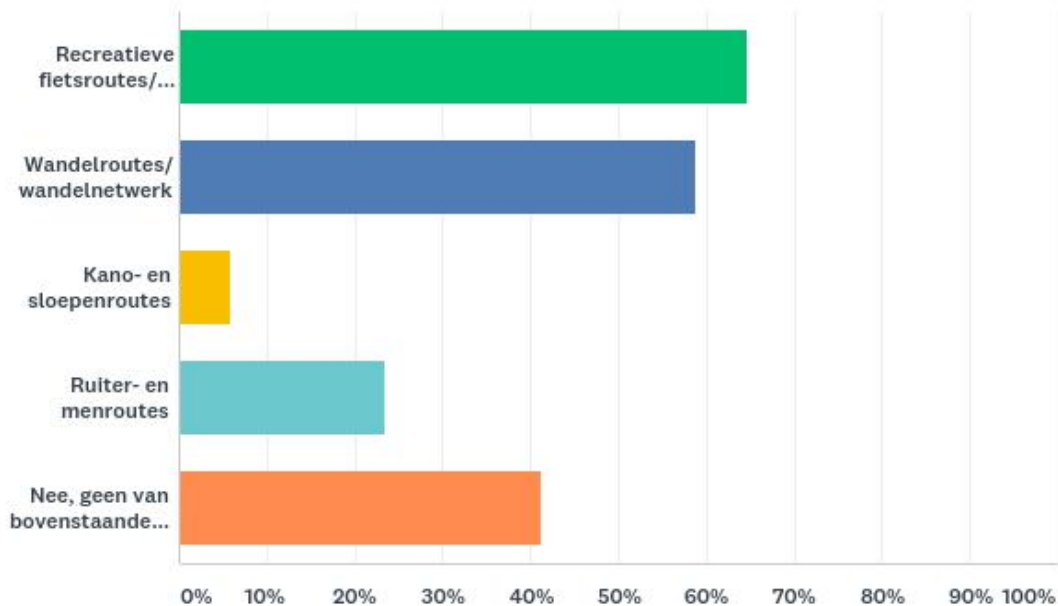
Taken en rollen: beheer | paardrijden

4. Uitkomsten

Taken en rollen: beheersinstrumenten | kwaliteitsprotocol

Q15: Heeft uw organisatie een kwaliteitsprotocol/-handboek beschikbaar m.b.t.

Analyse:

- Een kwaliteitsprotocol wordt veelvuldig genoemd als belangrijk instrument voor het bewaken van de kwaliteit en uniformiteit. Verder ook voor de verantwoording en toetsing op het subsidiebeleid en voor het vastleggen van aansprakelijkheid.
- Een aantal routebureaus heeft een kwaliteitsprotocol, voor het routeaanbod dat zij beheren (zie overzicht volgende pagina).
- Ondermeer via de diepte-interviews komt naar voren dat er behoefte bestaat aan afstemming van de kwaliteitsprotocollen, enerzijds om deze onderling te vergelijken en ervaringen te delen, anderzijds om te komen tot een landelijk basis-kwaliteitsprotocol – om de uniformiteit en continuïteit te bewaken.

4. Uitkomsten

Taken en rollen: beheersinstrumenten | kwaliteitsprotocol

The image shows a screenshot of the website for Routebureau Utrecht. The website header includes the logo and navigation links: OVER ONS, WAT WE DOEN, CONTACT, and a search icon. The main content area features the heading 'UNIFORM ROUTEBEHFER' and a sub-heading 'IN DE PRAKTIJK'. Below this, there is a list of bullet points describing the organization's role in route management and quality control. A contact card for Rens van Dinter is also visible, including a photo, name, title, and contact information. In the foreground, a book cover titled 'Fietshandboek Brabant 2015' is displayed, featuring a bicycle sign and a landscape image. The book cover also includes the Routebureau Brabant logo.

**ROUTEUREAU
UTRECHT.**

OVER ONS WAT WE DOEN CONTACT

UNIFORM ROUTEBEHFER

Het Routebureau Utrecht zorgt voor het behoud en de bewaking van de kwaliteit van het fietsroutenetwerk (fietsrouten, wandelknooppunten, LAW-routes en Streekpaden) en het sloopen van routes die niet langer worden gebruikt.

IN DE PRAKTIJK

- Coördinatie (digitaal/fysiek) routebeheer en onderhoudswerkzaamheden
- Kwaliteitsbewaking van bestaande en nieuw te ontwikkelen routes
- Ondersteuning partners met kennis en kunde over routebeheer
- Het beheren (en doorontwikkelen) van het meldpunt voor klanten

Rens van Dinter
Coördinator beheer

Vragen over het uniform routebeheer helpt je graag verder.

06 37 604 211
r.van.dinter@routebureauutrecht.nl

Fietshandboek Brabant 2015

Routebureau Brabant

Begin Midden-Brabant

© Routebureau Utrecht - onderdeel van Recreatie Midden-Nederland

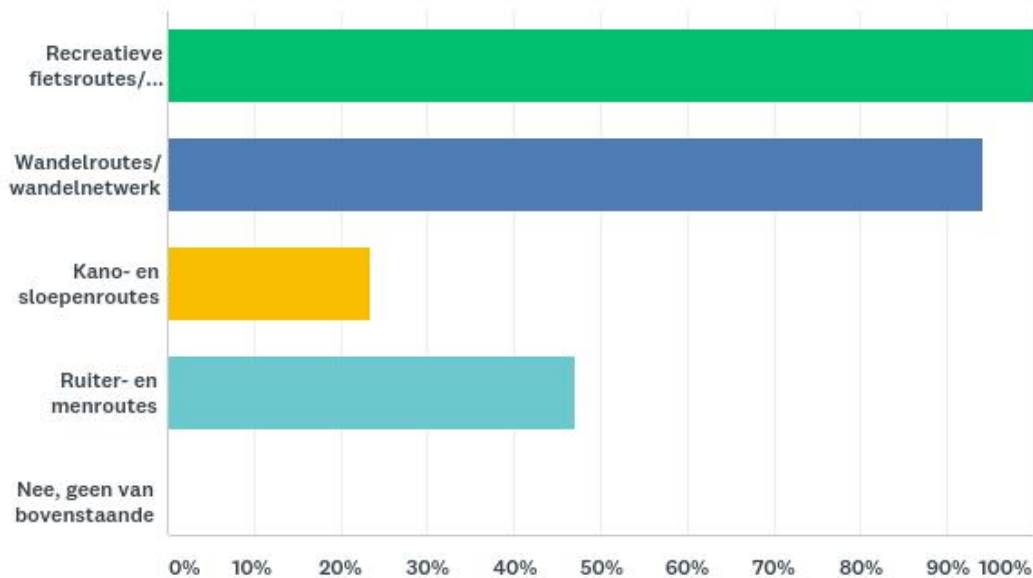
Routebureaus met een kwaliteitsprotocol voor het routeaanbod dat zij beheren:

- Recreatieschap Marrekrite
- Recreatieschap Drenthe
- MarketingOost Routenetwerken
- Recreatieschap Salland
- Routenetwerken Twente
- Routebureau Veluwe (*handboek in de maak*)
- Routebureau Utrecht (*handboek in de maak*)
- Routebureau recreatie Noord-Holland
- Routebureau VVV Zeeland
- Routebureau Visit Brabant
- Routebureau Noord- en Midden Limburg
- Routepunt VVV Zuid Limburg

4. Uitkomsten

Taken en rollen: beheersinstrumenten | digitaal routebeheer

Q17: Maakt uw organisatie gebruik van digitaal routebeheer m.b.t.

Analyse:

- Een goed digitaal routebeheerssysteem is de basis voor effectief beheer *én* onderhoud van routes/ routenetwerken. Kenmerkende elementen daarvan zijn: a) een actueel, digitaal (geo-based) overzicht van het verloop van de routes (routes zijn niet statisch!) en b) een actueel overzicht van de bijbehorende bewegwijzeringsgegevens.
- De twee meest gebruikte routebeheerssystemen (zie kaartje op volgende pagina):
 - [C-Tip \(/ Routebeheer\)](#)
 - [EasyGIS](#)
- Routebureau Recreatie Noord-Holland gebruikt een eigen systeem ([GeoVisia](#)), omdat dit voor het beheer van recreatiegebieden extra tools biedt.
- Recreatieschap Drenthe gaat werken met [QGIS](#).

4. Uitkomsten

Taken en rollen: beheersinstrumenten | digitaal routebeheer

Gebruikt GIS voor beheer regionale fietsnetwerken

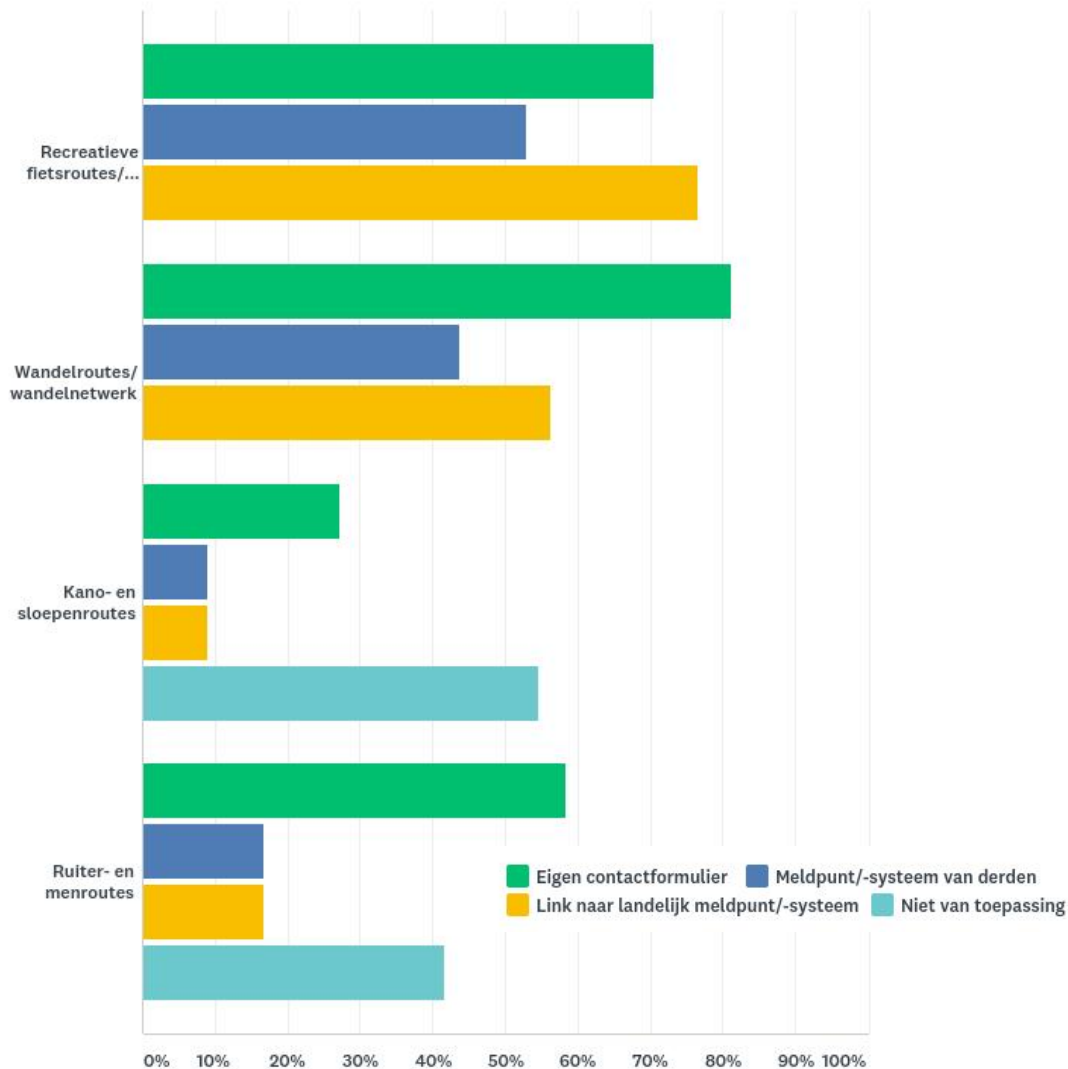
- Regionale knooppuntroutes Folkersma (18278 km)
- Regionale knooppuntroutes EasyGIS (10219 km)
- Regionale knooppuntroutes Geovisia (2737 km)
- Regionale knooppuntroutes QGIS (2310 km)

4. Uitkomsten

Taken en rollen: beheersinstrumenten | meldpunt

Q21: Wat biedt uw organisatie aan mogelijkheden om meldingen te doen (meerdere antwoorden mogelijk)

Analyse:

- Alle routebureaus bieden de consument de mogelijkheid om meldingen te doen over problemen met de routes/ de routenetwerken die zij beheren.
- Vaak is sprake van een combinatie van een eigen meldpunt of contactformulier en een link naar een landelijk meldsysteem. Voordeel van dit laatste is dat men niet hoeft te weten in welke regio men zich bevindt.
- Voor het fietsen verwijst 80% van de routebureaus (ook) naar het landelijk meldsysteem www.bordjeweg.nl. Dit systeem leidt meldingen automatisch naar de betreffende beheerder/ onderhoudsinstantie.

4. Uitkomsten

Taken en rollen: beheersinstrumenten | meldpunt

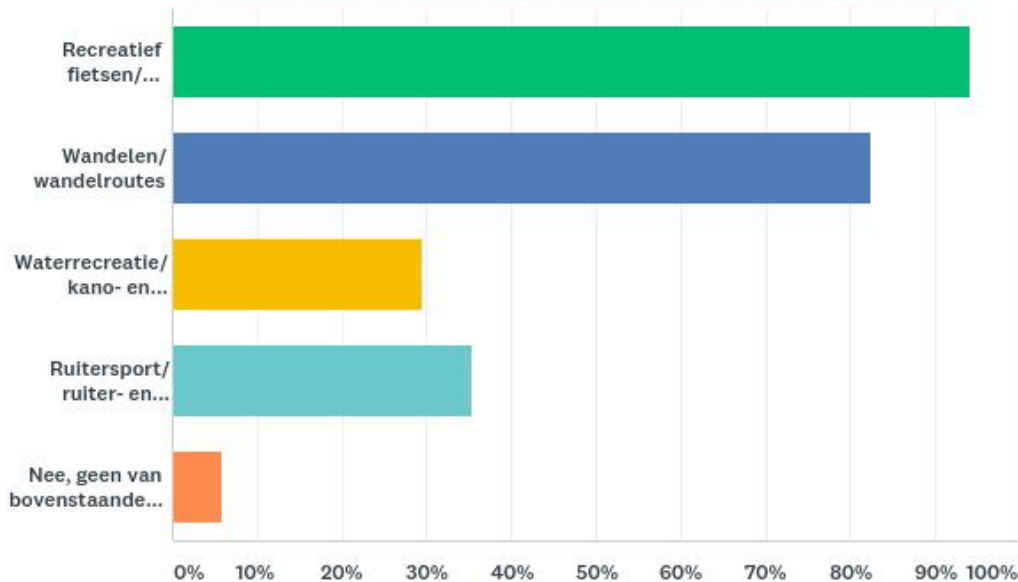
The collage consists of five overlapping screenshots from different websites:

- Top Left:** A browser window showing the 'Wandelnet' website. The page title is 'Meldpunt Wandelen'. It features a navigation bar with 'Locatie', 'Melding', and 'Persoonlijke gegevens'. Below, there are sections for 'Locatie' (with options like 'LAW of Streekpad', 'Wandelnetwerk', 'Dagwandeling', 'Overig') and 'In welke provincie ligt het wandelnetwerk?' (Geielerland). A map shows the location in Gelderland.
- Top Center:** A screenshot of the 'VISIT BRABANT' website. The main heading is 'Meldpunt Routes'. The text says: 'Help ons om de Brabantse routes nog mooier te maken. Suggesties of opmerkingen? We horen het graag.' There is a 'Meldpunt' button. The background image shows two men standing next to a sign that says 'ROUTES IN BRABANT.NL'.
- Top Right:** A screenshot of the 'wandelnetwerk salland' website. The main heading is 'Meldpunt schade Fiets- en Wandelnetwerksalland'. The text explains that the website is for reporting damage to cycling and hiking networks in Salland. It includes a 'Recreatiegemeenschap Salland' section and a 'Delen:' section with social media icons.
- Bottom Left:** A screenshot of the 'fietsroutenetwerk VELUWE' website. The main heading is 'Fietsbordje weg? Meld het hier!'. Below the heading is a 'MELDEN' button. The background image shows a group of people cycling on a path.
- Bottom Right:** A screenshot of the 'BORDJE WEG' website. The main heading is 'BORDJE WEG'. The text says: 'Welkom op het landelijk meldsysteem voor de bewegwijzering van LF-routes en knooppuntroutes.' There is a 'Zelf een melding maken' button. The background image shows a map of the Veluwe region with a 'BORDJE WEG' sign overlaid.

4. Uitkomsten

Taken en rollen: beheersinstrumenten | belangenbehartiging

Q14: Doet uw organisatie aan belangenbehartiging m.b.t.

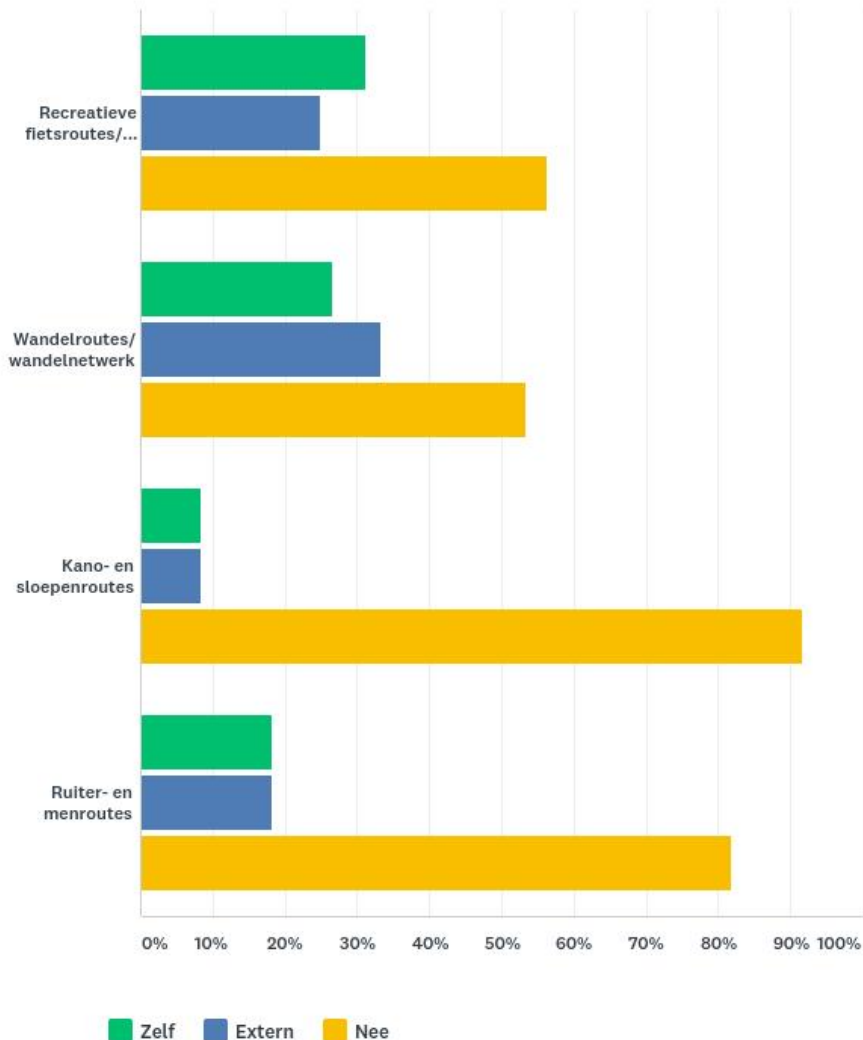
Analyse:

- De rol van routebureaus als belangenbehartiging is eerder een 'passieve' adviesrol op projectbasis dan die van een 'actieve' lobbyist.
- Routebureaus positioneren zich daarbij veelal als 'bron-kennishouder' met als insteek dat "bij alles wat met routes te maken het routebureau wordt ingeschakeld".
- Lobbyactiviteiten zoals bijvoorbeeld bij het opheffen van overwegen en het opstellen van reacties daarbij, wordt gezien als primaire verantwoordelijkheid van specifieke belangenorganisaties zoals de Fietsersbond, Wandelnet, KNHS etc.

4. Uitkomsten

Taken en rollen: beheersinstrumenten | monitoring gebruik

Q19: Monitort uw organisatie het gebruik van

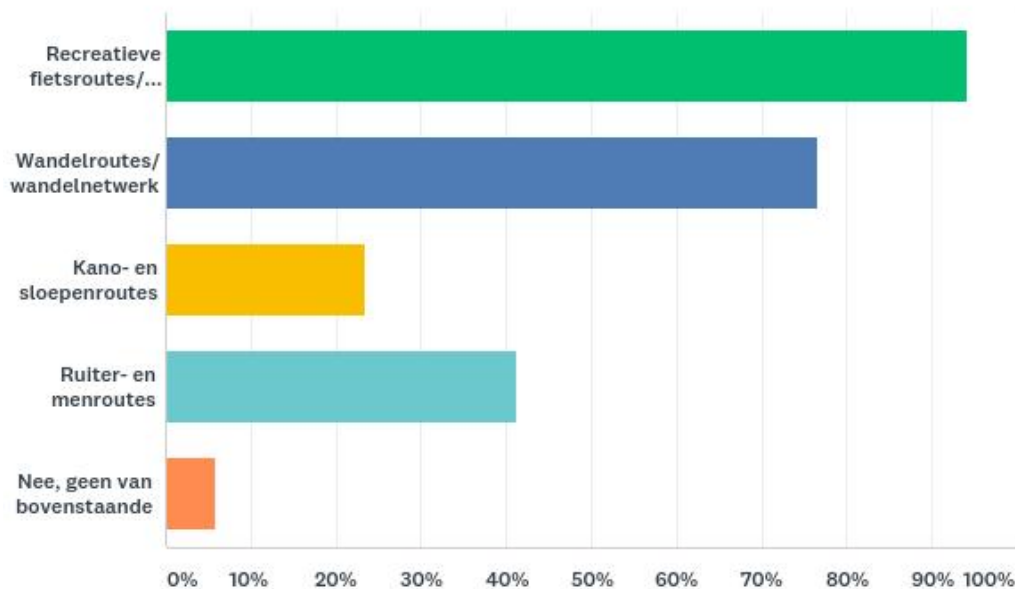
Analyse:

- Ongeveer de helft van de routebureaus geeft aan het gebruik van de routes/ routenetwerken te monitoren (zelf of extern). Dat is betrekkelijk weinig, gezien het belang voor verantwoording van de inzet van middelen (voor beheer en onderhoud, maar ook voor doorontwikkeling).
- Mogelijk wordt gebruik gemaakt van landelijke onderzoeksgegevens of andere bronnen.
- Op basis van diepte-interviews blijkt wel behoefte aan monitoring. Er dienen zich nieuwe technieken aan. Routebureaus zijn hier echter aarzelend in omdat de mogelijkheden nieuw zijn en nog kinderziektes bevatten. Daarnaast is het relatief duur. Samenwerking en kennisdeling zouden hier een uitkomst zijn.
- Ook aan algemene onderzoeksgegevens (vraag/ontwikkelingen/ leefstijlen) is behoefte. Tendens is meer focus op vraaggericht werken.

4. Uitkomsten

Taken en rollen: beheersinstrumenten | delen van routedata

Q20: Levert uw organisatie recreatieve data zonder onkosten uit aan overheden en commerciële partijen?

Analyse:

- Het betreft hier de vraag of routebureaus de actuele data waarover zij beschikken (o.a. via hun digitale routebeheerssysteem) delen als open data. Een actueel digitaal overzicht van het routeverloop als GIS bestand stimuleert de landelijke borging van de routes/ routenetwerken (basis voor o.a. belangenbehartiging). Vrije uitlevering daarvan voorkomt ook dat producten door derden worden ontwikkeld (kaarten/ routeplanners) waarbij het routeverloop niet actueel is.
- Nagenoeg alle routebureaus geven aan mee te werken aan vrije uitlevering, ook richting commerciële partijen. Alleen Routepunt VVV Zuid-Limburg geeft aan dit niet te doen (vanwege verdienmodel; uitgeven kaarten).

4. Uitkomsten

Taken en rollen: beheersinstrumenten | delen van routedata

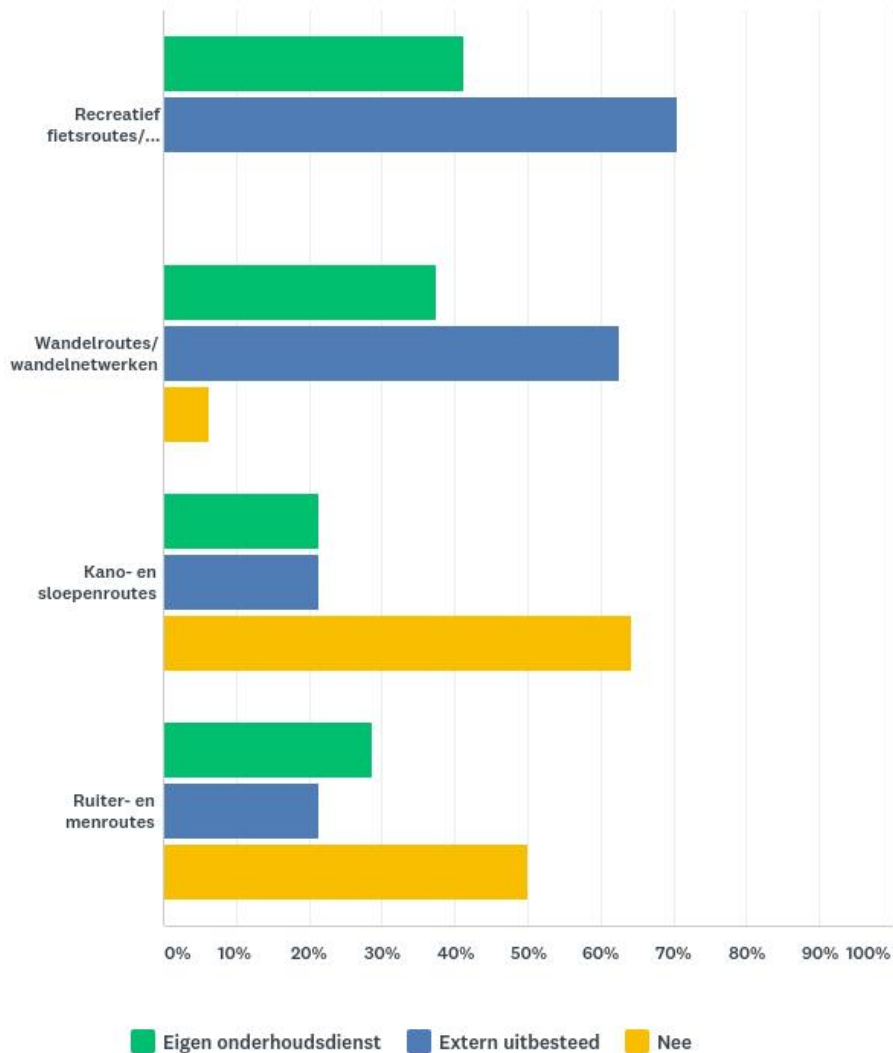
The image displays several digital mapping and navigation interfaces:

- PDOK (Publieke Dienstverlening op de Kaart):** A web interface for public services on the map. It features a search bar, navigation controls, and a 'Lagen' (Layers) panel with options like 'Landelijke Fietsroutes', 'Lange-afstandswandelroutes (LAW)', and 'LAW Routes [wms]'. A detailed map of Leiden is shown on the right.
- Atlas Leefomgeving:** A central interface with a blue header and navigation tabs (Home, Kaarten, Nieuws, Meer weten, Meedoen, Evenementen). A 'Kaartlagen selecteren' (Select map layers) panel is open, showing 'Geselecteerde kaarten' (Selected maps) with 'Verstedelijking in Nederland sinds 1200' (Urbanization in the Netherlands since 1200) selected.
- BORDJE WEG:** A green sign graphic with a bicycle icon and the text 'BORDJE WEG' (Road sign).
- AL 10501 MELDINGEN OPGELOST!:** A map snippet showing a red area in Leiden with the text 'AL 10501 MELDINGEN OPGELOST!' (All 10501 reports resolved!).
- Map of the Netherlands:** A large map on the left showing the entire country with green and red routes overlaid.

4. Uitkomsten

Taken en rollen: onderhoud

Q16: Doet uw bureau de praktische uitvoering van het onderhoud van routes m.b.t.

Analyse:

- Onderhoud betreft de uitvoering van de volgende werkzaamheden (zie blz. 8):
 - Controle routes en bewegwijzering; toetsing aan kwaliteitsnorm (inspectie).
 - Herstel van gebreken binnen vastgestelde periode, zowel aansluitend op periodieke inspectie als bij tussentijdse meldingen.
- Voor de uitvoering van het onderhoud is veelal sprake van een combinatie tussen uitbesteding aan een externe aannemer (in ieder geval voor ingewikkelder klussen) en eigen werkzaamheden.
- Een aantal routebureaus hebben een eigen onderhoudsdienst. Een aantal daarvan maakt daarbij gebruik van een team van vrijwilligers (zie overzicht).

4. Uitkomsten

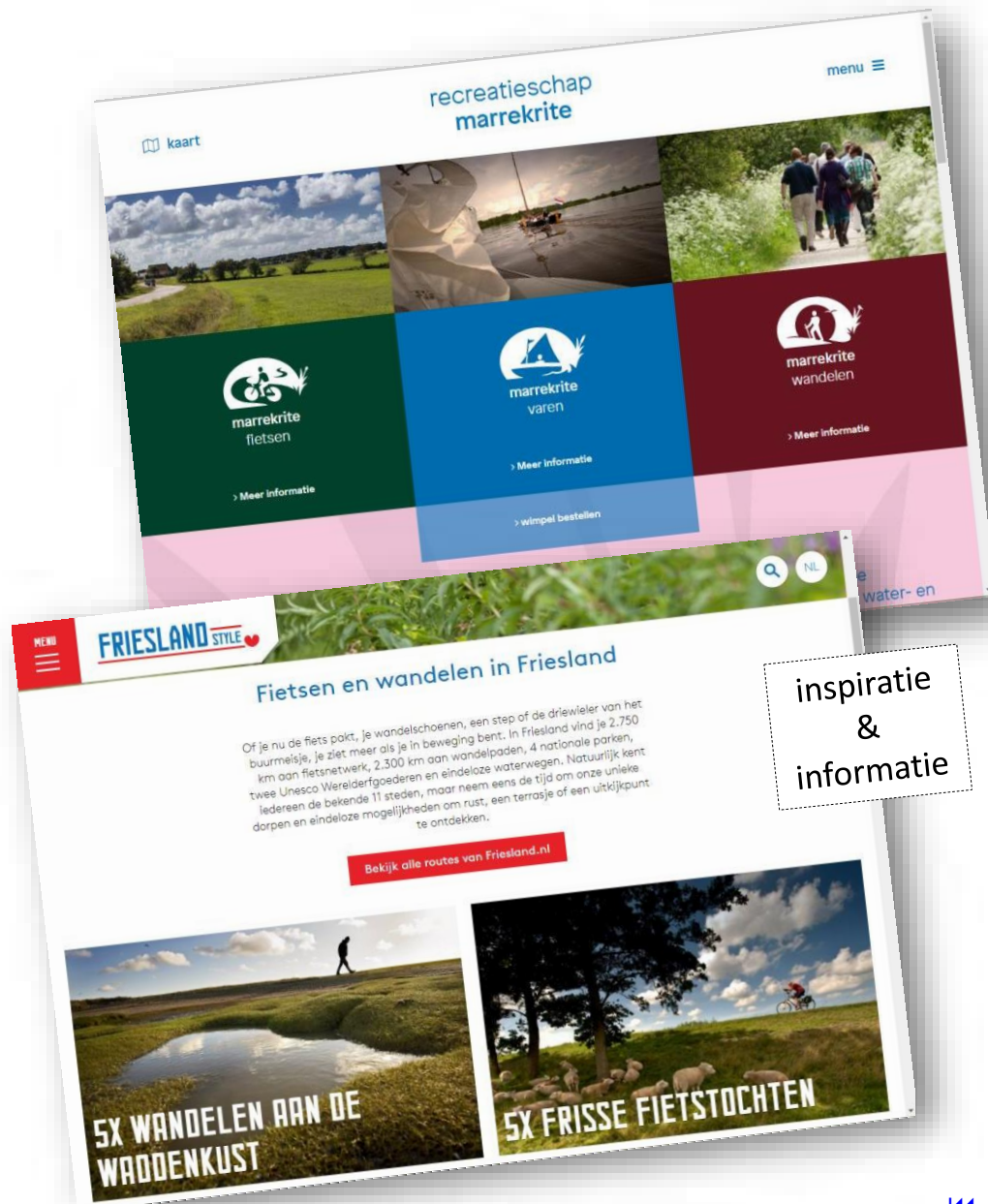
Taken en rollen: onderhoud

Routebureau	Onderhoud (reguliere operationele onderhoudswerkzaamheden & meldingen)	Vrijwilligers *)
1. Routebureau Groningen	Folkersma	± 50
2. Recreatieschap Marrekrite	Folkersma (voor wandelen en fietsen); eigen onderhoudsdienst voor vaarvoorz.	± 50 (varen)
3. Recreatieschap Drenthe	Landschapsbeheer Drenthe/ Dolmans	-
4. Marketing Oost Routenetwerken	Diverse werkvoorzieningsschappen (per deelgebied)	-
5. Recreatieschap Salland	Groenbedrijf Deventer	-
6. Routenetwerken Twente	Via detachering (niet in aannemerschap)	(> 300)
7. Routebureau Achterhoek Toerisme	Werkvoorzieningsschap	Via VVV
8. Routebureau Veluwe	UitRWaarde	-
9. Routebureau Arnhem-Nijmegen	(eigen info: via UitRWaarde)	-
10. Recr.maatschappij UitRWaarde	UitRWaarde (zelf dus)	± 35
11. Routebureau Utrecht	Folkersma. Incidenteel door Recreatie Midden Nederland (RML), m.n. sloepennet	-
12. Regio Gooi & Vechtstreek	Div.; per routevorm: Folkersma/ Recr. NH/ gemeenten/ terreinbeheerders/ RML	-
13. Routebureau Recreatie N-Holland	Werkvoorzieningsschappen (aangestuurd via routebureau of gebiedsbeheerteams)	± 5
14. Recreatieschap West Friesland	Folkersma	-
15. Routebureau VVV Zeeland	Vrijwilligers	± 50
16. Routebureau Visit Brabant	Vrijwilligers (+ lokale aannemers)	± 200-250
17. Routebureau N- en M-Limburg	Werkvoorzieningsschap	± 130
18. Routepunt VVV Zuid-Limburg	Vrijwilligers	± 75

*) *Primaire rol: inspectie (lokale "ogen en oren"). Waar aangegeven ook uitvoeren operationele onderhoudswerkzaamheden.*

4. Uitkomsten

Taken en rollen: marketing & communicatie (bron: deskresearch)

Analyse:

- Vaak wordt voor de marketing en communicatie samengewerkt met een regio- of provincie-dekkende marketingorganisatie (DMO). Deze werken op hun beurt vaak weer samen met landelijke informatie- en promotiepartners.
- Vaak is hierbij sprake van een verdeling tussen “inspiratie” (regio marketeers) vs. “informatie” (info routeaanbod door routebureaus).
- Een aantal routebureaus zijn organisatorisch ondergebracht bij een regionale DMO (destinatie marketing organisatie).
- Alle routebureaus hebben afspraken voor de marketing en communicatie voor het fiets- en wandelrouteaanbod. Ontsluiting van het aanbod van vaar- en ruiterroutes wordt vaak als domein gezien van de betreffende verenigingen.

“Als routebureau pak je de rol voor collectieve producten. Daarmee pak je regie en bewaak je kwaliteit”.

4. Uitkomsten

Taken en rollen: marketing & communicatie (bron: deskresearch)

Routebureau	zelf				en/of derden, te weten: (DMO's: destinatie marketing organisaties)
					
1. Routebureau Groningen	↔	↔	>	>	Marketing Groningen (> ToerismeGroningen)
2. Recreatieschap Marrekrite	↔	↔	↔	↔	Merk Fryslan (> Friesland)
3. Recreatieschap Drenthe	>	>	-	>	Marketing Drenthe (> Drenthe)
4. Marketing Oost Routenetwerken *)	>	>	>	-	Marketing Oost (> Vechtdal , Weerribben/Wieden , Ijsseldelta)
5. Recreatieschap Salland	>	>	>	-	Salland Marketing (Marketing Oost) (> Sallandnatuurlijkgestvrij)
6. Routenetwerken Twente	>	>	-	>	Twente Marketing (> VisitTwente)
7. Routebureau Achterhoek Toerisme *)	>	>	>	>	Achterhoek Toerisme (> Achterhoek)
8. Routebureau Veluwe	↔	>	-	-	Visit Veluwe (business unit RBT KAN) (> Veluwe)
9. Routebureau Arnhem-Nijmegen *)	>	>	-	-	RBT KAN (> VisitArnhem , VisitNijmegen)
10. Recreatiemaatschappij UitRWaarde	↔	↔	↔	-	RBT Rivierenland (> Rivierenland)
11. Routebureau Utrecht	↔	↔	-	-	Visit Utrecht Region (> Utrecht Region)
12. Regio Gooi & Vechtstreek	>	>	>	>	Toerisme Gooi & Vecht (> Gooi & Vecht)
13. Routebureau Recreatie N-Holland	↔	↔	↔	↔	Holland boven Amsterdam , I Amsterdam , Laag Holland
14. Recreatieschap West Friesland	↔	↔	↔	↔	Holland boven Amsterdam
15. Routebureau VVV Zeeland *)	>	>	-	>	VVV Zeeland (Zeeland)
16. Routebureau Visit Brabant *)	>	>	>	>	VisitBrabant (VisitBrabant)
17. Routebureau N- en M-Limburg	↔	↔	>	↔	Leisure Port, Limburg Marketing (> Limburg , N- en M-Limburg)
18. Routepunt VVV Zuid-Limburg *)	>	>	>	>	VVV Zuid-Limburg (> Limburg , VVV Zuid-Limburg)
Provincie Noord-Holland (rest)	-	-	-	-	IJmond, Kop v. Noord-Holland, Texel: Holland boven Amsterdam en Texel
Provincie Flevoland (geen routebureau)	>	>	>	>	Toerisme Flevoland (> OokFlevoland) (ook alg. info varen en ruiteren)
Provincie Zuid-Holland (geen routebureau)	?	?	?	?	enkele regio's, o.a. Op Voorne Putten; niet provincie dekkend (zoekplaatje)

↔ samen
> door derde (DMO)
*) routebureau onderdeel van DMO

4. Uitkomsten

Financiën

Gevraagd is naar budgetten voor de routetaken, gesplitst in a) beheer, b) onderhoud en c) productontwikkeling/marketing.

NB: niet alle routebureaus konden of wilden hierover (alle) gegevens verstrekken.

Analyse:

- Budgetten zijn niet volledig te vergelijken. Kostenposten zijn per routebureau verschillend, veelal afhankelijk van hoe het beheer geregeld is.
- In een aantal gevallen is het werk aan en voor de routenetwerken geïncorporeerd in een organisatie met een breder takenpakket (o.a. Marrekrite en andere recreatieschappen); de financiële uitsplitsing is daarmee lastig te maken.
- Een aantal bureaus is niet volledig gebonden aan bestuurlijke grenzen en kan ook in opdracht van derden werken (m.n. UitRwaarde en Recreatie Noord-Holland).

4. Uitkomsten

Financiën | kostenoverzicht

Routebureau	Jaarbudget		Beheer	Onderhoud	Productontw./ promotie	FTE		
	totaal	routetaken				totaal	routes	+ vrijw.
1. Routebureau Groningen		€ 86.000	€ 33.000	€ 50.000	€ 3.000		1	± 50
2. Recreatieschap Marrekrite	€ 1.650.000	€ 195.000	€ 67.000	€ 128.000	n.b.	10	n.b.	± 50
3. Recreatieschap Drenthe	€ 750.000	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	6,7	n.b.	-
4. Marketing Oost Routenetwerken		€ 160.000	€ 30.000	€ 130.000	n.b.		1,8	-
5. Recreatieschap Salland		n.b.	n.b.	€ 47.000	n.b.	1	n.b.	-
6. Routenetwerken Twente		€ 275.000	n.b.	n.b.	n.b.		2,1	± 300
7. Routebureau Achterhoek Toerisme		€ 121.000	€ 81.000	n.b.	€ 40.000	15	n.b.	Via VVV
8. Routebureau Veluwe		¹⁾ € 160.000	€ 40.000	€ 80.000	€ 40.000		0,8	-
9. Routebureau Arnhem-Nijmegen	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.		n.b.	-
10. Recr.maatschappij UitRWaarde	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	17	n.b.	± 35
11. Routebureau Utrecht		€ 582.500	€ 91.400	€ 254.100	€ 237.000		2,5	-
12. Regio Gooi & Vechtstreek		€ 60.000	€ 20.000	€ 30.000	€ 10.000	4	n.b.	-
13. Routebureau Recreatie N-Holland		€ 910.000	€ 210.000	€ 370.000	²⁾ € 330.000		3,5	± 5
14. Recreatieschap West Friesland	€ 1.853.000	n.b.	n.b.	€ 19.500	n.b.		n.b.	-
15. Routebureau VVV Zeeland	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.		2,9	± 50
16. Routebureau Visit Brabant	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.		3,5	± 250
17. Routebureau N- en M-Limburg		€ 300.000	€ 73.000	€ 170.000	rest?		1,4	± 130
18. Routepunt VVV Zuid-Limburg	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.		1	± 75

¹⁾ Voor huidig netwerk (fietsen); hiernaast € 200.000 ontwikkelbudget voor netwerk wandelen, MTB, ruiteren (incl.1,7 FTE); insteek: hierna structureel.

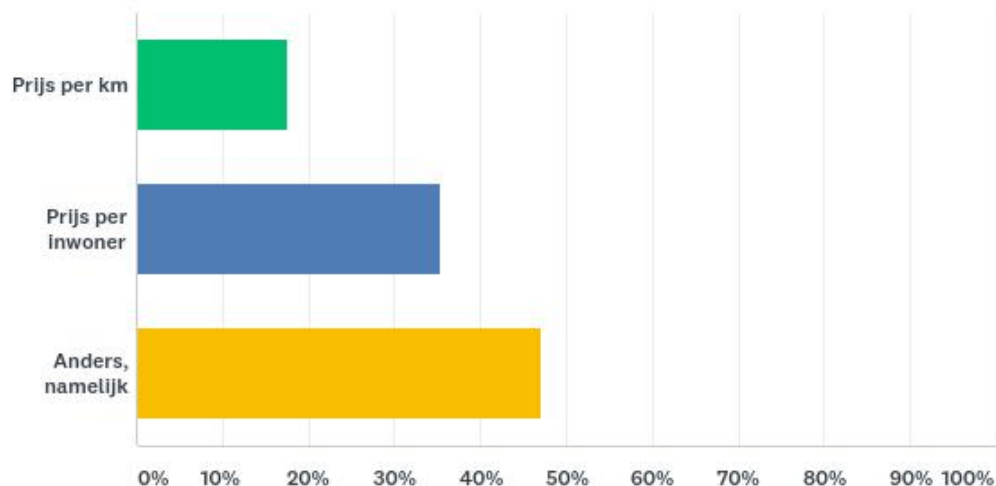
²⁾ Hiervan € 285.000 voor ontwikkeling en inrichting van nieuwe netwerken.

4. Uitkomsten

Financiën | kostenverdeling

Gevraagd is ook naar de wijze van financiering en wat daarbij de financieringsgrondslag is.

Q31: Hoe is uw kostendekking berekend? (grondslag)

Analyse:

- Provincies en met name de gemeenten spelen veelal een rol in de financiering van 'de basis': de organisatie van het routebureau. Gemeenten financieren veelal het onderhoud/ communicatie en andere bijkomende kosten.
- Wat betreft de verdeling van de kosten richting gemeenten (financieringsgrondslag) kiezen de meeste routebureaus voor een verdeling van de kosten naar rato van aantal inwoners, eventueel in combinatie met een andere grondslag.
- Twee opvallende wijzen van kostenverdeling:
Friesland: voor fietsen en wandelen; deelnemersbijdrage op basis van inwoners, toeristische overnachtingen en knooppunten. Onderhoud wordt 1 op 1 doorberekend.
Drenthe: per overnachting en dagrecreanten per gemeente.

4. Uitkomsten

Financiën | dekkingsoverzicht

Routebureau	Jaarbudget beheer			Jaarbudget onderhoud			Jaarbudget prod.ontw. & prom.		
	Prov.	Gem.	Eigen ink.	Prov.	Gem.	Eigen ink.	Prov.	Gem.	Eigen ink.
1. Routebureau Groningen	€ 33.000	50%	50%	€ 50.000	50%	50%	€ 3.000	50%	50%
2. Recreatieschap Marrekrite	€ 67.000		100%	€ 128.000		100%	n.b.		
3. Recreatieschap Drenthe	n.b.		100%	n.b.		100%	n.b.		
4. Marketing Oost Routenetwerken	€ 30.000	10%	90%	€ 130.000	10%	90%	n.b.		
5. Recreatieschap Salland	n.b.		100%	€ 47.000		100%	n.b.		
6. Routenetwerken Twente	n.b.		100%	n.b.		100%	n.b.		
7. Routebureau Achterhoek Toerisme	€ 81.000		100%	n.b.		100%	€ 40.000	30%	60%
8. Routebureau Veluwe	€ 40.000		100%	€ 80.000		100%	€ 40.000		100%
9. Routebureau Arnhem-Nijmegen	n.b.			n.b.			n.b.		
10. Recr.maatschappij UitRWaarde	n.b.			n.b.			n.b.		
11. Routebureau Utrecht	€ 91.400	65%	35%	€ 254.100		100%	€ 237.000	80%	20%
12. Regio Gooi & Vechtstreek	€ 20.000		100%	€ 30.000		100%	€ 10.000		100%
13. Routebureau Recreatie N-Holland	€ 210.000	50%	50%	€ 370.000	50%	50%	€ 330.000	50%	50%
14. Recreatieschap West Friesland	n.b.		100%	€ 19.500		100%	n.b.		100%
15. Routebureau VVV Zeeland	n.b.			n.b.			n.b.		
16. Routebureau Visit Brabant	n.b.			n.b.			n.b.		
17. Routebureau N- en M-Limburg	€ 73.000		100%	€ 170.000		100%	n.b.		95% 5%
18. Routepunt VVV Zuid-Limburg	n.b.		100%	n.b.		100%	n.b.		75% 25%

1) Bijdrage provincie (50%): helft rechtstreeks, helft via bijdrage in recreatieschappen

5. Situatie Zuid-Holland

In het vorige hoofdstuk is de situatie *buiten* Zuid-Holland beschreven. De Health Check – het parallelle onderzoek – focust zich op de situatie *binnen* Zuid-Holland. Voordat we een aantal aanbevelingen doen geven we als referentie de belangrijkste uitkomsten uit dit onderzoek, voorafgaand door een beknopte beschrijving van de actuele situatie wat betreft beheer en organisatie in Zuid-Holland.

Beheer en organisatie routetaken in Zuid-Holland:

- Zeer versnipperde organisatie beheer en onderhoud routenetwerken: veel kleine deelnetwerken. Dit vraagt zeer veel afstemming met grote kans op hiaten. Voor veel deelnetwerken speelde GZH een rol bij beheer en onderhoud. De GZH taken zijn overgenomen door Staatsbosbeheer; de positie daarbij van de routetaken is nog ongewis.
- Zeer versnipperde organisatie promotie routeaanbod binnen Zuid-Holland, variërend van duidelijke deelgebieden met een duidelijke promotieorganisatie tot deelgebieden waarvoor promotie niet is georganiseerd.

Uitkomsten Health Check:

- Kwantitatieve beoordeling aanbod: dicht netwerk beschikbaar voor wandelen en fietsen (zijn ook veruit meest beoefende activiteiten), weinig routes voor paardrijden en mennen, ruime mogelijkheden voor varen (wel weinig aanlegplekken).
- Kwalitatieve beoordeling routes/routemarkering (conditie): fietsen vergeleken met andere provincies slecht
- Meldsysteem routes paardrijden en varen wordt gemist
- Zeer matige vindbaarheid en zichtbaarheid routeaanbod: alleen via landelijke sites. Gepleit wordt voor ontsluiting van het aanbod in Zuid-Holland via één toeristische website.

fietspad

← **BEZOEKERSMOLEN**
Windmill open to visitors
Opentijden | Opening hours
10:00 - 17:00 dagelijks van 05.05 - 17.09
10:00 - 17:00 alle dagen 1.10.2019 - 1.10.2020

Molens van Kinderdijk
The Mills of Kinderdijk
De molens van Kinderdijk zijn een van de meest bekende en mooiste molens van Nederland. Ze zijn gebouwd in 1652 en zijn nu nog steeds in gebruik. De molens zijn een belangrijk onderdeel van het landschap van Kinderdijk en zijn een van de belangrijkste attracties van het gebied.

2 Natuurhistorisch Oerelandschap
Albionwaard en Vijverland
De Albionwaard en Vijverland zijn twee van de belangrijkste natuurreservaten van Nederland. Ze zijn gebouwd in 1652 en zijn nu nog steeds in gebruik. De molens zijn een belangrijk onderdeel van het landschap van Kinderdijk en zijn een van de belangrijkste attracties van het gebied.

6. Aanbevelingen

Opbouw

Op basis van onze bevindingen uit de regio's komen we tot een aantal aanbevelingen. Deze zijn als volgt opgebouwd:

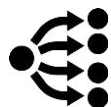
Uitgangspunten:

Algemene, organisatorische uitgangspunten: in het advies nemen we belangrijke punten over samenwerking, commitment en werkafspraken mee. Op de volgende sheet staan de uitgangspunten zoals uitgevraagd namens de provincie.

Uitgangspunten landelijk belang recreanten: stichting Wandelnet en Fietsplatform spreken namens het landelijk belang van recreanten en geven daarom nog een aantal uitgangspunten voor een succesvolle organisatie.

Drie scenario's geven daarnaast een inzicht in de manier waarop wij denken dat het beheer en onderhoud van recreatieve routes in Zuid Holland georganiseerd kan worden.

Scenario 1: **Routebureau "light"** (provinciaal routecoördinator)

Scenario 2: **Routebureau "basis"**

Scenario 3: **Routebureau "plus"** (incl. marketing/communicatie)

6. Aanbevelingen

Uitgangspunten | algemeen (1)

Ongeacht de verschillende scenario's zijn er een aantal aspecten die op orde moeten zijn voor de organisatie van een recreatieve routestructuur. Deze zijn in samenspraak met de klankbordgroep als volgt geformuleerd:

Lange termijn visie: om als organisatie te groeien is het belangrijk om je bestaansrecht en je ambities duidelijk te hebben. Ongeacht de vorm van de toekomstige organisatie, is dit de belangrijkste randvoorwaarde en eerste stap richting een goede organisatie van het recreatieve netwerk.

Vraaggestuurde benadering: veel organisaties werken aanbodgericht, maar de vraag is of met het dat aanbod ook in de wens van de recreant wordt voorzien. Focus moet liggen op vraaggestuurd en klantgericht denken en werken. **Monitoring** is daarbij een uitstekend middel om hierop te sturen.

Efficiënte(r) organisatie: haal meer rendement uit samenwerking.

Eén aanspreekpunt: zorg ervoor dat er één centraal punt komt voor recreatieve routes; of dat nou bij één persoon ligt of één organisatie. Hiermee zorg je ervoor dat er collectieve regie wordt gevoerd, uniformiteit bewaard blijft, je 'rust' creëert in de regio en er op kwaliteit wordt gestuurd. De provincie heeft een trekkersrol om betrokken partijen bij elkaar en op één lijn te krijgen. **Relatiebeheer** is een belangrijk onderdeel van de organisatie.

6. Aanbevelingen

Uitgangspunten | algemeen (2)

Netwerkfunctie: de organisatie moet een erkend orgaan worden dat op verschillende niveaus betrokkenheid toont. Belangrijk voorwaarde is dat het orgaan breed gedragen wordt en hiermee een mandaat heeft om aan de slag te gaan. Op lokaal niveau heeft het op laagdrempelig niveau contact met belanghebbenden en stimuleert het eigenaarschap. Op regionaal niveau sluit het aan op bestaande structuren en systemen (denk aan landschapstafels en recreatieschappen) en sluit het aan en anticipeert op de 'Rijke Groenblauwe Leefomgeving (RGLB)', toeristisch economisch beleid en ander ontwikkelde beleid- en visiestukken. Op landelijk niveau zoekt het de samenwerking en afstemming met andere beherende organisaties. Het zorgt daarmee zowel voor zichtbaarheid van de organisatie als het recreatieve netwerk.

Heldere werkafspraken: het versnipperde speelveld in Zuid-Holland zal ook met het instellen van één orgaan niet direct verdwijnen. Door het maken van duidelijke afspraken over de verschillende verantwoordelijkheden en inbreng van stakeholders kan het netwerk zich ontwikkelen.

Kwaliteit: beheer en onderhoud alleen is niet voldoende; van de organisatie wordt verwacht dat er actief gestuurd wordt op doorontwikkeling van het recreatieve netwerk. Dat betekent kansen en verbeteringen zien in het veld en deze omzetten in actie. Een **kwaliteitsprotocol** is een belangrijk onderdeel enerzijds voor het nastreven van uniformiteit en kwaliteit. Anderzijds is het een belangrijke tool voor verantwoording en toetsing op je subsidiebeleid en het vastleggen van aansprakelijkheid.

Vindbaarheid: Momenteel is er van provincie dekkende marketing en promotie geen sprake. 'Onbekend maakt onbemind' en daarom is het zaak om bij het toekomstige orgaan marketing en communicatie in mee te nemen.

6. Aanbevelingen

Uitgangspunten | vanuit het oogpunt van de recreant

De wandelaar, fietser, ruiter of watersporter – of hij/zij nu een bewoner of bezoeker van Zuid-Holland is – kent een aantal universele behoeften:

- Kwaliteit
- Veiligheid
- Beleving
- Goede, betrouwbare informatie (goed vindbaar)
- Service en gemak

Maar bovenal wil hij/zij **grenzeloos genieten**; niet gehinderd door bestuurlijk/organisatorische en fysieke grenzen.

6. Aanbevelingen

Scenario 1

Routebureau “light” (provinciaal routecoördinator):

Dit scenario gaat uit van een provinciale routecoördinator en is qua organisatie het eenvoudigst. In deze vorm stel je één provinciaal aanspreekpunt aan die zorg draagt voor een centrale *coördinatie*. Iemand die het overzicht houdt, de verschillende beheerders bij elkaar brengt en stuurt op samenwerking. De rol van de coördinator is zorg dragen dat alle betrokken partijen hun organisatie op orde hebben en daarin zoveel mogelijk samen optrekken. Denk daarbij aan dat alle verschillende partijen de mogelijkheid bieden tot het doen van meldingen en dat alle routes vertegenwoordigt zijn in landelijke routeplanners, maar zich ook richt op routes als een systeem (voor zover mogelijk) en hierin alle partners verbindt.

Voorbeeld: Flevoland (in onderzoek).

Pluspunten:

- + Centrale coördinatie; één aanspreekpunt
- + Eigenaarschap en doorontwikkeling wordt gestimuleerd
- + Meest eenvoudige ‘organisatie’; bestuurlijk laagdrempelig
- + Richt zich op routes als systeem
- + Goedkoop

Minpunten:

- Weinig slagkracht
- Versnipperd beheer en onderhoud
- Versnipperde marketing en communicatie
- Versnipperd financieel beleid

6. Aanbevelingen

Scenario 2

Routebureau “basis”:

Dit is een routebureau waarin het ‘primaire’ takenpakket is opgenomen. Het gaat uit van een licht samenwerkingsverband wat bestuurlijk makkelijk te organiseren is, bijvoorbeeld door middel van een convenant. Dit maakt het laagdrempelig, maar behelst wel een centrale organisatie en coördinatie omtrent routebeheer waarmee je je basis op orde hebt en kunt sturen op kwaliteit. Hiermee pak je provinciedekkend de regie over alles met betrekking tot routes, waarbij je kan sturen op uniformiteit en kwaliteit met voldoende mankracht. Net als scenario 1 heb je één aanspreekpunt, maar door het onderhoud en bijkomend beheer bij één partij te beleggen kun je de uitvoering gezamenlijk inkopen. De marketing en communicatie is voldoende belegd bij dit routebureau; je pakt en verzorgt de rol van het delen van route informatie die je voor bezoekers op één plek vindbaar maakt op je website. Dit behelst echter nog geen ‘inspiratie’ en plaatst routes niet in een groter toeristisch/ recreatief plaatje met bijbehorende campagnes.

Voorbeelden: Routebureau Utrecht, Routebureau Veluwe en (zwaarder georganiseerd) Recreatieschap Marrekrite.

Pluspunten:

- + Centrale organisatie & coördinatie
- + Centrale B&O, provinciedekkend
- + Eén aanspreekpunt
- + ‘lichte’ organisatie met minimale mankracht
- + Beschikbare en vindbare route informatie
- + Sturen kwaliteit
- + Eén financieel beleid

Minpunten:

- Geen route inspiratie
(Recreanten zullen eerder geneigd zijn te kiezen voor regio’s die hen aantrekkelijke voorzieningen op een presenteerblaadje aanreikt. NB: is minder nodig als er een sterke bestemming marketing organisatie is; die pakt die taken/rol dan al op).

6. Aanbevelingen

Scenario 3

Routebureau “plus” (incl. marketing/communicatie):

Dit scenario is het meest omvattend van alle scenario's. Het omhelst aan de ene kant het beheer en onderhoud zoals aangegeven in scenario 2, met daaraan gekoppeld een sterke (provinciaal dekkende) marketing en communicatie in eigen beheer. Hierbij kan breed ingezet worden op het recreatief/toeristisch aanprijzen van Zuid-Holland. Dit heeft als voordeel dat de zichtbaarheid van de verschillende netwerken snel vergroot wordt. Een routestructuur zonder promotie zal niet gebruikt worden. De marketing en communicatie zorgen daarmee naast informatie ook voor ínspiratie en een duidelijke verankering van het routenetwerk in het beeld van Zuid-Holland.

Voorbeelden: o.a. Routebureau VisitBrabant, Routebureau VVV Zeeland.

Pluspunten:

- + centrale organisatie, coördinatie en advies
- + centraal aanspreekpunt
- + centrale organisatie beheer en onderhoud
- + centrale marketing en communicatie
- + route informatie én inspiratie
- + sturen op kwaliteit
- + deelname aan evenementen
- + advisering in marketing en communicatie
- + toerisme en recreatiebureau

Minpunten:

- Bestuurlijk moeilijk te organiseren
- Duurder
- Langere aanlooptijd tot definitieve organisatie

6. Aanbevelingen

Advies (1)

Gezien de huidige fysieke, organisatorische en bestuurlijke versnippering van recreatieve routes in de Provincie Zuid-Holland adviseren we in het opzetten van een routebureau zoals omschreven in **scenario 2**, naar het voorbeeld van Utrecht en Friesland. Hiermee kun je de collectieve regie pakken, sturen op uniformiteit en de kwaliteit neerzetten die je als provincie Zuid-Holland nastreeft. Creëer daarmee eerst een routenetwerk als een systeem, zet de basis goed neer en zorg voor bestuurlijke draagvlak. Van belang is om hierbij aan te sluiten op de uitvoeringsagenda van de 'RGL'.

Belangrijke winstpunten:

- **Tegengaan van versnippering:**

Doordat het beheer en onderhoud van de recreatieve routenetwerken op het moment op verschillende plekken is georganiseerd, is het lastig om provinciale regie te voeren. De kwaliteit van het netwerk verschilt per regio, net als de mate van promotie. Door een uniforme organisatie ontstaat er meer overzicht, uniformiteit en slagkracht om de kwaliteit van de verschillende netwerken hoog te krijgen en te houden.

- **Relatief makkelijke organisatievorm:**

Vergelijkbare routebureaus bestaan uit gemiddeld 3 FTE. Door koppeling aan een bestaande organisatie hoeft er geen complete organisatie inclusief back-office ingericht te worden. Afspraken in de vorm van een convenant volstaan in dat geval ook; het optuigen van een zelfstandige organisatie is niet nodig. Om de netwerkfunctie in het versnipperde Zuid-Holland op te pakken, raden wij aan om de FTE's vanuit verschillende organisaties in te laten vullen, naar het voorbeeld van Routebureau Veluwe. Hiermee creëer je bij uitstek een organisatie als netwerk.

- **Zichtbaarheid:**

Het hebben van een routebureau betekent ook het creëren van zichtbaarheid middels een centrale website.

6. Aanbevelingen

Advies (2)

Vanuit scenario 2 kun je doorontwikkelen en je basis uitbreiden. Waarmee je langzaam naar scenario 3 kunt toewerken en een uitgebreidere marketing en communicatie organisatie optuigt die Zuid-Holland weet aan te prijzen, op de kaart weet te zetten en mensen weet te inspireren. We zien dit als een geleidelijk proces. Het opzetten van het routebureau als de basis met informatie over routes. Het marketing en communicatiebureau als de inspiratie tak voor de recreatieve netwerken.

Het daadwerkelijke uitvoering van het onderhoud is door routebureaus verschillend georganiseerd. Gezien de situatie in Zuid-Holland en de vergelijkbare situatie in Noord-Holland, adviseren we om dit in beginsel uit te besteden. Op termijn zou toegewerkt kunnen worden naar een organisatie met vrijwilligers die zelf onderhoudswerkzaamheden verrichten (zoals in Noord-Brabant). Het werken met vrijwilligers levert draagvlak, goodwill en lokale betrokkenheid op, maar kost daarnaast wel meer organisatiekracht.

Het lastige is en blijft het creëren van draagvlak in het versnipperde Zuid-Holland. Het is van belang om vanaf het begin aan te sluiten bij bestaande systemen en structuren zoals landschapstafels en de recreatieschappen. Een optie is om uit te gaan van een “coalition of the willing” en te starten met voorlopers. Daarbij moet wel een kritische ondergrens worden bepaald om te kunnen starten; bijvoorbeeld 60% van de gemeenten.

6. Aanbevelingen

Advies | Financiering

Met betrekking tot de financieringsstructuur hebben we verschillende beelden gezien. De meest efficiënte en 'logische' financieringsstructuur, en daarmee ons advies, is:

- De provincie betaalt de basis: de kosten voor de **beheersorganisatie** (en eventueel een gedeelte van de marketing en communicatie, omdat deze regio overstijgend is).
- **Onderhoud** van de recreatieve routes worden doorberekend aan de gemeenten (met eventueel een bijdrage daarin verwerkt voor de marketing en communicatie van de routes).

Hiermee creëer je eenduidigheid, eerlijkheid en sta je gezamenlijk garant voor een basis en de continuïteit van de organisatie.

Wat betreft de doorberekening van de kosten van het **onderhoud** van de bewegwijzering per gemeente adviseren we een eenvoudige grondslag: naar rato van lengte routenetwerk of eventueel (complexer, minder herkenbaar) naar rato van aantal markeringen.

6. Aanbevelingen

Advies

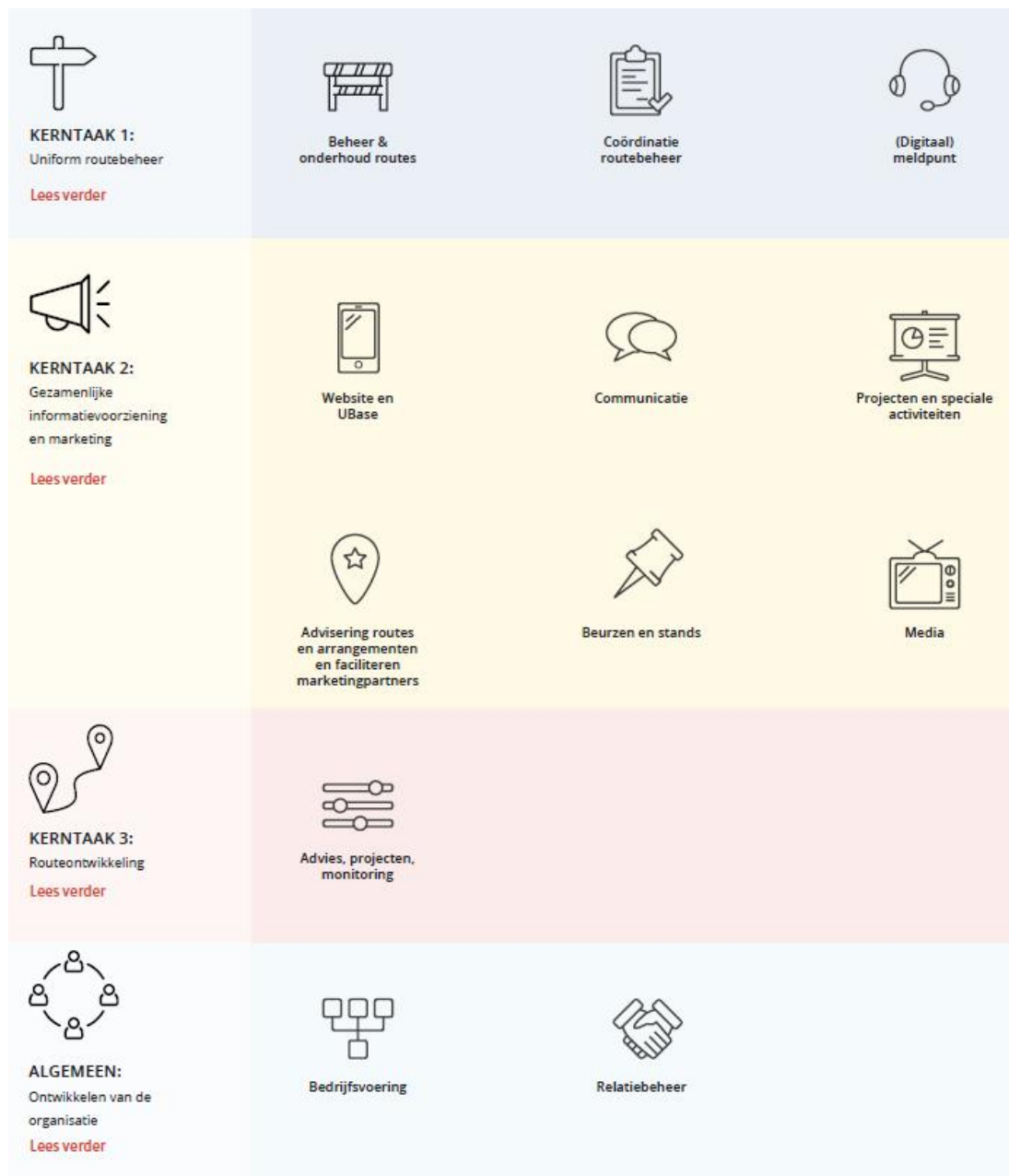
Ter inspiratie (zie ook bijlage):

Routebureau Utrecht neemt met 3 FTE het volgende 'basis' takenpakket op zich:

Groot voordeel van routebureau Utrecht is dat zij onderdeel is van recreatieschap Midden-Nederland. Ze kunnen meeliften op de back office, deel ook op de front office.

Ook met betrekking tot marketing en communicatie kan Routebureau Utrecht aansluiten bij bestaande, provinciaal dekkende organisaties (Utrecht marketing).

Het pas gestarte Routebureau Utrecht komt vanuit een vergelijkbare situatie zoals nu nog bestaat in Zuid-Holland. Je ziet duidelijk de regionaal overkoepelende en coördinerende rol terug die een routebureau dient te pakken: sturen op uniformiteit (rust), kwaliteit (vraaggestuurd) en doorontwikkeling. En dat op alle aspecten die bij routebeheer komen kijken: uniformiteit en kwaliteit in de routes zelf (bewegwijzering), in het beeld naar buiten toe (marketing en communicatie) en in bestuurlijke afstemming (advies, relatiebeheer).

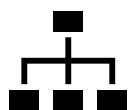

7. Bijlagen

7. Bijlage | Routebureaus uitgelicht

Routebureau Utrecht (Interview met Jeroen van Noort en Anneke van Mispelaar)

Het Routebureau Utrecht wordt opgericht per 1 januari 2018 en gaat functioneren als het aanspreekpunt voor routegebonden recreatie. Het Routebureau gaat bruggen vormen tussen routebeheer, marketingorganisaties, routeontwikkelaars, gemeenten en provincie en andere organisaties die van doen hebben met recreatieve routes voor wandelen, fietsen en varen.

WGR – Bedrijfsvoering organisatie

1.371 km

582.400

2,5 FTE

2.050 km

Prijs per km
58,-

0 vrijwilligers

247 km

- km

7. Bijlage | Routebureaus uitgelicht

Routebureau Utrecht (Interview met Jeroen van Noort en Anneke van Mispelaar)

Routebureau Utrecht is per 1 januari 2018 gestart. Na lang onderzoek zijn ze laagdrempelig begonnen en hebben ze de ambitie om langzaam uit te bouwen. Daarbij ze een duidelijk meerjarendoelstelling geformuleerd:

- 2018 / 2019: ontwikkeling van het Routebureau, de diensten en de werkrelaties.
- 2019 / 2020: netwerkverbreding, doorvoeren vernieuwingen.
- 2020 / 2021: tussentijdse evaluatie, optimalisatie, oogsten.

“Onze stip op de horizon is het komen tot een basisprotocol; uniformiteit als uitstraling voor rust en protocol als toetsing op je subsidiebeleid”.

Vorm: convenant voor opdrachten vanuit alle 26 gemeenten en de provincie, voornamelijk vanwege de laagdrempelige organisatievorm. Halfjaarlijks wordt verantwoordelijkheid afgelegd en tarieven en begrotingen vastgelegd.

Taken en rollen: Uniformiteit en de basis op orde hebben is waar Utrecht zich de eerste jaren op focust. Daarbij hebben ze 2,5 FTE in dienst, met de verdeling van de volgende taken:

- Bedrijfsvoering
- Beheer en onderhoud
- Informatie en marketing
- Routeontwikkeling

"Alle informatie zetten we in een centrale databank. marketing & communicatie doen we in samenwerking met de DMO's. Als Routebureau pak je hierbij de rol als dataleverancier voor collectieve producten. Daarmee pak je de regie en bewaak je de kwaliteit van routedata".

Financiering: gedeeld door de provincie en de gemeente. De gemeente is volledig verantwoordelijk voor de financiering van het onderhoud. De provincie neemt grotendeels de kosten voor de bedrijfsvoering en de informatievoorziening en marketing op zicht.

“Wij zijn wel de waakhond van de kwaliteit in de breedste zin van het woord. We proberen een cultuur neer te zetten dat alles wat met routes te maken heeft, daar moet je het routebureau bij inlichten”.

Kosten:

- Beheer:
Fiets: €83.633
Wandelen: €98.578
Sloep: €71.849
- Informatievoorziening en marketing:
€204.500
- Routeontwikkeling:
€32.500
- Bedrijfsvoering:
€91.400

7. Bijlage | Routebureaus uitgelicht

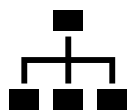
Routebureau Brabant (Interview met Nathalie Verdult)

Brabantse routes

Brabant scoort goed als routeprovincie en daar kun jij als ondernemer van profiteren. Hier vind je alle tools om jouw gasten te voorzien van prachtige routes. Wil je via e-mail op de hoogte blijven? Schrijf je in voor onze nieuwsbrief!

Ontvang routenieuws en tips

SWV met VisitBrabant

4.478 km

?

3,5 FTE

9.875 km

Prijs per inw.

200-220
vrijwilligers

- km

1.611 km

7. Bijlage | Routebureaus uitgelicht

Routebureau Brabant (Interview met Nathalie Verdult)

Vorm: Stichting: Het Routebureau is een officieel samenwerkingsverband gericht op het bundelen van de krachten, het op de kaart zetten van de routes en uniformiteit in de routes. Voor het beheer en onderhoud hebben ze contracten met de gemeenten (valt buiten samenwerkingsverband), voor marketing en promotie hebben ze een samenwerkingsovereenkomst met de provincie.

Taken en rollen: Routebureau Brabant heeft 3,5 FTE in dienst waarbij de taken als volgt verdeeld zijn:

- 1 manager
- 2 beheer en onderhoud (waaronder het coördineren van vrijwilligers)
- 1 marketing en communicatie

Financiering: Helaas hebben we geen (volledige) openheid van financiën gekregen. Hun financiering is gestoeld op de bekende driepoot die we vaker tegen kwamen:

- Waarbij de provincie de 'basis' voor zijn rekening neemt
- Gemeente het onderhoud financieren
- Marketing en promotie is belegd bij een provinciaal dekkend marketing en organisatiebureau.
- Inkomsten uitaanvullende projecten

Er is voor een kostenberekening per inwoner gekozen omdat "we het doen voor de regio en voor de mensen die er wonen". Hier was bestuurlijk meer animo voor.

Het onderhoud is per contract met de gemeente georganiseerd. De kosten naar gemeenten is op basis van inwoner aantal. Per contract is het echter weer verschillend welke afspraken er zijn gemaakt en dus welke taken ze vervullen. De bedragen per inwoners verschillen dan ook per gemeente. Er is voor een kostenberekening per inwoner gekozen omdat "we het doen voor de regio en voor de mensen die er wonen". Hier was bestuurlijk meer animo voor. Dit valt mogelijk te verklaren vanuit de economische (toeristische) benadering die VisitBrabant heeft.

Bestuurlijk heeft Routebureau Brabant wel wat meer voeten in de aarde. Zo hebben ze twee keer in de maand operationeel overleg met de regio's en twee keer per jaar regionaal overleg met de gemeenten. Idealiter zouden ze de uniformiteit borgen in de regio's zodat je niet alle gemeenten hoeft te spreken. Daarnaast maken ze wel de kanttekening dat ze graag de feeling behouden met de gemeenten en deze constructie daar een goed middel voor is.

"Aanvliegroute is vooral vanuit toerisme (economisch) perspectief. Sluit aan op de vraag: hoe hou je het levendig (Structureel, continuïteit, duurzaam)? Economisch perspectief helpt daarbij; Meer bezoekers, meer bestedingen".

7. Bijlage | Routebureaus uitgelicht

Routebureau Veluwe (Interview met Roelof Siepel)

fietstroutenetwerk
VELUWE

Home

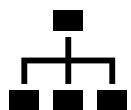
Planner

Routetips

Veerdiensten

Q&A

Over ons

Gastheer constructie

2.050 km

360.000,-

2,5 FTE

- km

Prijs per km
78,-

0 vrijwilligers

- km

- km

7. Bijlage | Routebureaus uitgelicht

Routebureau Veluwe (Interview met Roelof Siepel)

Vorm: Routebureau Veluwe is een gastheer constructie waar twee afspraken aan ten grondslag liggen: 1) met 20 gemeenten voor het fietsknooppunt en 2) met de provincie en terreinbeherende organisaties voor het routebureau. Apeldoorn is de centrale spil voor administratieve taken. Zij sluiten opdrachten en contracten af. Ze zijn dus geen echte rechtsvorm, maar bestaan wel echt.

Taken en rollen: 2,5 FTE verdeeld over 5 mensen die alle 5 ergens anders in dienst zijn. Dit maakt Routebureau Veluwe echt een netwerkorganisatie. Het doel van het routebureau is tweeledig: kwaliteit routeproduct en zoneren van recreatie m.b.t. natuurgebieden en mate van gebruik. Zij zijn 'bronbestandhouder' van het netwerk. Naast deze rol willen ze ook meer regie gaan voeren. Daarmee is ook de marketing en communicatie minimaal georganiseerd. Eén website voor de bezoeker met daarop een routeplanner, meldpunt e.d., maar echte campagnes en inspiratie blijft achterwege.

Financiën: Ook bij Veluwe zie je dat de 'basis' voor rekening komt van de provincie. Zij betalen voor het routebureau en gemeenten nemen de kosten voor beheer, organisatie en promotie van het netwerk op zich. Het totale jaarbudget van Routebureau Veluwe is 360.000,- verdeeld over:

- Organisatie routebureau 200.000,- (provincie)
- Onderhoud + promotie netwerk 160.000,- (gemeenten)
- Eigen inkomsten (ongeveer 2%)

"Routebureau is de kennisleverancier. Onderscheid tussen inspiratie en informatie. Inspiratie kunnen markt bureaus heel goed, maar hebben niet de kennis".

"Ik zou de samenwerking van routebureaus graag sterker willen zien op gebied van belangbehartiging en monitoring".

"Routebureau is de kennisleverancier. Onderscheid tussen inspiratie en informatie. Inspiratie kunnen markt bureaus heel goed, maar hebben niet de kennis. Routesopdeveluwe.nl alle informatie"

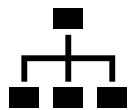

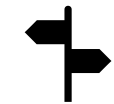

7. Bijlage | Routebureaus uitgelicht

Routebureau Recreatie Noord-Holland (Interview met Alex Rohof en Roy Oosterom)

Recreatie
Noord-Holland

Buiten
gewoon

	NV		1.079 km		900.000,-
	3 FTE		2.200 km		Prijs per km 100,-
	5 vrijwilligers		550 km		Prijs per bordje 11,-
			100 km		

7. Bijlage | Routebureaus uitgelicht

Routebureau Recreatie Noord-Holland (Interview met Alex Rohof en Roy Oosterom)

Vorm: Recreatie Noord-Holland NV is de uitvoeringsorganisatie van 5 recreatieschappen. Naast inrichting en beheer van routenetwerken in opdracht van deze 5 recreatieschappen doen ze dat ook in opdracht van groepen gemeenten en rechtstreeks van de provincie Noord-Holland. Ze bestrijken 2/3 van de provincie, vergelijkbaar met UitRWaarde. Naast samenwerkingsverbanden met gemeenten werken ze ook met opdrachten waarbij hun kennis breder ingezet wordt. Daarmee zijn ze uitvoerend, maar ook initiërend.

Taken en rollen: Recreatie Noord-Holland heeft 3 FTE verdeeld over 9 mensen en de volgende pijlers:

- Ontwikkeling en inrichting
- Beheer en onderhoud
- Communicatie en promotie

Als je het hebt over euro's en kosten efficiency is het wenselijk om het beheer bij één partij te beleggen. Bestuurlijk is dat echter onwenselijk omdat je kleinere gemeenten minder stem geeft. Bovendien geeft de provincie Noord-Holland liever de ruimte aan de kracht van de regio's.

Financiën: Qua financiering is RNH jaloers op Utrecht. Het kost ze namelijk veel tijd en geld om al die gemeenten te overtuigen voor financiering. Per netwerk moeten ze inzichtelijk maken wat ze doen en dat is arbeidsintensief terwijl de bijdrage per gemeente bescheiden is. "Als je duidelijk zegt; dit zijn onze taken en dat kost zoveel. Dat zou ons veel schelen".

Jaarbudget is 900.000,- waarvan 43% voor beheer/onderhoud en communicatie. Doorberekening voor fietsen gaat per bordje (11,-), voor wandelen per kilometer (100,-). Wandelen veruit het duurst vanwege de fijnmazigheid van het netwerk en hoeveelheid bordjes. Varen en ruiteren is dit onbekend.

Verdeelsleutel van de financiering is 50% voor de provincie (waarvan de helft via de bijdrage aan de recreatieschappen) en 50% voor de gemeenten.

"Ik wijs er op dat het Fietsplatform een supervisietaak over het beheer van de regionale fietsknooppuntnetwerken en de LF-routes heeft. Eenzelfde supervisietaak is er voor Wandelnet op het gebied van wandelen en voor Waterrecreatie Nederland voor de recreatietoervaart. Voor kleine watersport en ruiteren is er geen landelijke supervisor."

"Gemeenten zeggen: we willen het liefst al onze routes bij één punt kwijt. Komt meer draagvlak vanuit gemeenten om met ons samen te werken juist omdat wij makkelijker meedenken met het beleidsperspectief".

"Wij willen ons onderscheiden door dichter tegen de beleidsmakers aan te zitten t.o.v. de echte uitvoerders zoals Folkersma. Daarnaast zitten wij ook op ontwikkeling e.d."

7. Bijlage | Routebureaus uitgelicht

Recreatieschap Marrekrite (Interview met Corrie de Groot)

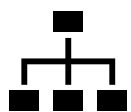
marrekrite
fietsen

marrekrite
varen

marrekrite
wandelen

WGR

2.760 km

1.650.000,-

7 FTE

3.600 km

± 50 vrijwilligers
(voor waterrecreatie)

40 km (aan steigers)

58

- km

7. Bijlage | Routebureaus uitgelicht

Recreatieschap Marrekrite (Interview met Corrie de Groot)

Vorm: gemeenschappelijke regeling van de provincie en 15 gemeenten. Daarmee zijn ze bijna volledig provinciedekkend; 1 gemeente (recreatieve focus op Drenthe) en Waddeneilanden zijn niet aangesloten.

Taken: Marrekrite heeft 7 FTE in dienst, verdeeld over 11 mensen. Dit grotere aantal in FTE valt te verklaren vanwege de eigen onderhoudsploeg voor vaarrecreatie. Het gaat om onderhoud rondom de steigers, steiger inspectie, groen beheer en baggeren rondom de steiger. De vaarroutes zelf worden niet door Marrekrite onderhouden, aangezien markering ontbreekt. Momenteel wordt er wel gewerkt aan een digitale bewegwijzering om 'routes' te creëren. Deze wens is aanwezig met name vanwege de beroepsvaart waarmee de vaarwegen momenteel wordt gedeeld en van zonering is geen sprake.

Financiën: Belangrijk is dat Marrekrite een duidelijk onderscheid maakt in 'land' en 'water'. In totaal hebben ze een jaarbudget van bijna 1.700.000,-

Het budget voor 'land' is 195.000,- dat geheel door de gemeenten wordt gefinancierd. Hierin wordt een splitsing gemaakt tussen een deelnemersbijdrage (beheer) en onderhoud. De deelnemersbijdrage is 67.000,- en wordt berekend op basis van:

- Inwoner aantal
- Toeristische overnachtingen
- Aantal knooppunten

Daarnaast wordt het onderhoud 1 op 1 doorberekend wat in 2017 neerkwam op 128.000,-, met 82.000,- voor fietsen en 46.000 voor wandelen.

Het budget voor 'water' is 1.500.000,- dat voor 45% door de provincie en voor 55% door de gemeenten wordt gefinancierd. Daarnaast worden er wimpels verkocht met een opbrengst van 182.333,- dat wordt besteed aan het onderhoud. Voor water doet Marrekrite aan fondsvorming op basis van:

- Aantal inwoners
- Aantal toeristische overnachtingen
- Aantal km steigers

Hierin wordt echter geen onderscheid gemaakt in onderhoud en een deelnemersbijdrage. De totale onderhoudskosten voor 2017 bedroegen 1.287.067,-

7 Bijlage | Overzicht resultaten enquetes

Kenmerken regionale organisatie routebeheer (deel 2)

provincie	routebureau	routeplanner				productontwikkeling en promotie				jaarbudget (2017)					financiering routebureau				financiering onderhoud				financiering promotie							
		eigen		link naar landelijke planner		zelf		en/of via regionarketeer:	Totaal	Voor routetaken	Organisatie en beheer	Onderhoud	Productontwikkeling	provincie	gemeente	Recreatieschap	eigen inkomsten	provincie	gemeente	Recreatieschap	eigen inkomsten	Provincie	Gemeente	Recreatieschap	Eigen inkomsten					
		F	W	V	P	F	W		V	P	F	W	V	P	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%	%
Groningen																														
	Routebureau Groningen	0	1	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	Marketing Groningen	€ 86.000	€ 33.000	€ 50.000	€ 3.000	50	50									50	50
Friesland																														
	Recreatieschap Marrekrite	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1	0	0	Merk Fryslân	€ 1.650.000	€ 195.000	€ 67.000	€ 128.000												
Drenthe																														
	Recreatieschap Drenthe	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	Marketing Drenthe	€ 750.000					100			100							
Overijssel																														
	MarketingOost Routenetwerken	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	Marketing Oost	€ 160.000	€ 30.000	€ 130.000		10	90			10	90						
	Recreatieschap Salland	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	Marketing Oost/ Salland		n.b.	€ 47.000			100			100							
	Routenetwerken Twente	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	Twente Marketing/ Visit Twente	€ 275.000	n.b.	n.b.	n.b.		100			100				100			
Geiderland																														
	Routebureau Achterhoek Toerisme	0	0	0	0	1	1	0	0	1	1	1	1	St. Achterhoek Toerisme	€ 121.000	€ 81.000	n.b.	€ 40.000		100			100				30	60		
	Routebureau Arnhem-Nijmegen												RBT KAN																	
	Routebureau Veluwe	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	RBT KAN/ Visit Veluwe	€ 360.000	€ 200.000	€ 80.000	€ 80.000	100	0	0	0	0	100	0	0	0	100	0	2
	Recreatiemaatschappij UitR Waarde	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	RBT Rivierenland						0	0	0	100	0	100	0	0	-	-	
Flevoland																														
	- (6 individuele gemeenten)												Toerisme Flevoland																	
Utrecht																														
	Routebureau Utrecht	0	0	0	0	1	1	1	0	1	1	1	0	Visit Utrecht Region	€ 582.500	€ 91.400	€ 254.100	€ 237.000	65	35					100			80	20	
Noord Holland																														
	Gewest Gooi en Vechtstreek	0	0	0	0	1	1	1	0	1	1	1	0	Toerisme Gooi- en Vechtstreek	€ 60.000	€ 20.000	€ 30.000	€ 10.000		100							100			
	Routebureau Recreatie Noord-Holland	0	1	0	0	1	1	1	0	1	1	1	1	DMO Holland boven Amsterdam e.d.	€ 1.100.000	€ 500.000	n.b.	n.b.	50	20	30		50	20	30		50	20	30	
	Recreatieschap West Friesland												DMO Holland boven Amsterdam	€ 1.853.000		€ 19.500			100							100				
	- (Zuid-Kennemerland, Kop van NH, Texel)												DMO Holland boven Amsterdam														100			
Zuid-Holland																														
	- (fietsen: 12 netwerken, 5 beheerders)												? (versnipperd; enkele regio VVV's)																	
Zeeland																														
	Routebureau VVV Zeeland	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	VVV Zeeland																
Noord-Brabant																														
	Routebureau (Visit)Brabant i.s.m. reg. partners	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	Visit Brabant + regionale VVV's		n.b.	n.b.	n.b.	100	0	0	0	0	100	0	0	0	0	0	0
Limburg																														
	Routebureau Noord- en Midden Limburg	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	Leisure Port/ VVV Midden-Limburg	€ 300.000	€ 73.000	€ 170.000			95	5		100							
	Routepunt VVV Zuid-Limburg	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	VVV Zuid-Limburg						100			100				75	25		
Nederland																														
		7	9	0	5	10	6	3	0	12	11	4	6																	

7. Bijlage | Vragenlijst

Start

Dank u wel dat u de tijd neemt om deze enquête in te vullen.

Leest u voordat u verder gaat hieronder enkele definities door om verwarring te voorkomen.

Enkele vragen gaan over de modaliteiten fietsen, wandelen, varen en paardrijden. Onder deze modaliteiten verstaan we:

·**Fietsen:** Bewegwijzerde recreatieve fietsnetwerken (knooppuntroutes) en themaroutes waarvan het beheer belegd is bij een regionale organisatie. LF-routes vallen buiten de scope (beheer door Landelijk Fietsplatform).

·**Wandelen:** Gemarkeerde wandelroutes en wandelnetwerken, waarvan het beheer en onderhoud belegd is bij een regionale organisatie. LAW's en Streekpaden vallen buiten de scope (beheer door Wandelnet).

·**Varen:** Gemarkeerde waterrecreatieroutes: kano- en sloepenroutes.

·**Paardrijden:** Gemarkeerde ruiters- en menroutes.

Ook vindt u vragen over beheer en onderhoud. Wij maken het volgende onderscheid:

Routebeheer:

-Borgen en bewaken van de kwaliteit en continuïteit van de routes (tracering) en de bewegwijzering en de uniformiteit wat betreft uitvoering ('systeembeheer').

-Zorgen dat onderhoud bewegwijzering adequaat is geregeld.

-Zorgen dat de routes goed worden ontsloten voor het publiek.

-Zorgen dat het gebruik van de routes goed wordt gemonitord.

Routeonderhoud:

-Controle van de routes en de bewegwijzering; toetsing aan kwaliteitsnorm (inspectie).

-Herstel van gebreken binnen vastgestelde periode, zowel aansluitend op periodieke inspectie als bij tussentijdse meldingen.

* 1. Naam:

* 2. Organisatie:

* 3. Welke organisatievorm/ rechtsvorm heeft uw organisatie (denk aan stichting, b.v. etc.)?

* 4. Hoeveel FTE heeft uw organisatie in dienst?

* 5. Werkt u in het beheer en onderhoud met vrijwilligers? Zo ja, hoeveel?

Taken en rollen

De volgende vragen gaan over welke taken en rollen uw organisatie op zich neemt met betrekking tot de modaliteiten voor fietsen, wandelen, varen en paardrijden. Per vraag zijn er meerdere antwoorden mogelijk.

* 6. Volgens ons bent u beheerder van het **fiets**netwerk (knooppuntroutes) in uw werkgebied. Zijn er in uw werkgebied ook bewegwijzerde thematische **fiets**routes?

Nee

Ja, toelichting (raming aantal routes, totaal lengte in km)

* 7. Door wie worden deze bewegwijzerde thematische **fiets**routes beheerd? (Beide antwoorden mogelijk)

Door mijn organisatie

Door derden, te weten:

* 8. Zijn er in uw werkgebied gemarkeerde **wandel**routes/-netwerken?

Nee

Ja, toelichting (raming aantal routes, totaal lengte in km)

* 9. Door wie worden deze gemarkeerde **wandel**routes/-netwerken beheerd? (Beide antwoorden mogelijk)

Door mijn organisatie

Door derden, te weten:

7. Bijlage | Vragenlijst

* 10. Zijn er in uw werkgebied gemarkeerde **vaar**routes/-netwerken?

- Nee
- Ja, toelichting (raming aantal routes, totaal lengte in km):

* 11. Door wie worden deze gemarkeerde **vaar**routes/-netwerken beheerd? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Niet van toepassing
- Door mijn organisatie
- Door derden, te weten:

* 12. Zijn er in uw werkgebied gemarkeerde **ruiter- en men**routes?

- Nee
- Ja, toelichting (raming aantal routes, totaal lengte in km):

* 13. Door wie worden deze gemarkeerde **ruiter- en men**routes beheerd? (Meerdere antwoorden mogelijk)

- Niet van toepassing
- Door mijn organisatie
- Door derden, te weten:

* 14. Doet uw organisatie aan belangenbehartiging m.b.t.

- Recreatief fietsen/ recreatieve fietsroutes
- Wandelen/ wandelroutes
- Waterrecreatie/ kano- en sloepenroutes
- Ruitersport/ ruiter- en menroutes
- Nee, geen van bovenstaande (eventuele toelichting)

* 15. Heeft uw organisatie een kwaliteitsprotocol/ handboek beschikbaar voor routes m.b.t.

- Recreatieve fietsroutes/ fietsnetwerk
- Wandelroutes/ wandelnetwerk
- Kano- en sloepenroutes
- Ruiter- en menroutes
- Nee, geen van bovenstaande (eventuele toelichting):

* 16. Doet uw bureau de praktische uitvoering van het onderhoud van routes m.b.t.

	Eigen onderhoudsdienst	Extern uitbesteed	Nee
Recreatief fietsroutes/ fietsnetwerken	☐	☐	☐
Wandelroutes/ wandelnetwerken	☐	☐	☐
Kano- en sloepenroutes	☐	☐	☐
Ruiter- en menroutes	☐	☐	☐

Als het onderhoud extern wordt uitbesteed, aan welke partij voor welke modaliteit?

* 17. Maakt uw organisatie gebruik van digitaal routebeheer m.b.t.

- Recreatieve fietsroutes/ fietsnetwerk
- Wandelroutes/ wandelnetwerk
- Kano- en sloepenroutes
- Ruiter- en menroutes
- Nee, geen van bovenstaande
- Toelichting: Welk systeem? (C-Tip, EasyGIS, ander)

7. Bijlage | Vragenlijst

* 18. Wie doet de marketing en communicatie m.b.t.

	Zelf	Door derden	Niet van toepassing
Recreatieve fietsroutes/ fietsnetwerk	☐	☐	☐
Wandelroutes/ wandelnetwerk	☐	☐	☐
Kano- en sloepenroutes	☐	☐	☐
Ruiter- en menroutes	☐	☐	☐

Als de marketing en communicatie door derden wordt geregeld, door welke partij en welke modaliteit:

* 19. Monitort uw organisatie het gebruik van:

	Zelf	Extern	Nee
Recreatieve fietsroutes/ fietsnetwerk	☐	☐	☐
Wandelroutes/ wandelnetwerk	☐	☐	☐
Kano- en sloepenroutes	☐	☐	☐
Ruiter- en menroutes	☐	☐	☐

Als uw organisatie via externen monitort, welke partijen voor welke modaliteiten?

Routedata, meldsystemen en routeplanner

De volgende vragen gaan over de ontsluiting van routedata, meldsystemen en routeplanners. Welke opties gebruikt u voor welke modaliteiten?

* 20. Routedata; levert uw organisatie recreatieve data zonder onkosten uit aan overheden en commerciële partijen (open data)?

- Recreative fietsroutes/ fietsnetwerk
- Wandelroutes/ wandelnetwerk
- Kano- en sloepenroutes
- Ruiter- en menroutes
- Nee, geen van bovenstaande

* 21. Wat biedt uw organisatie aan mogelijkheden om meldingen te doen? (Meerdere antwoorden mogelijk)

	Eigen contactformulier	Meldpunt/-systeem van derden	Link naar landelijk meldpunt/-systeem	Niet van toepassing
Recreatieve fietsroutes/ fietsnetwerk	☐	☐	☐	☐
Wandelroutes/ wandelnetwerk	☐	☐	☐	☐
Kano- en sloepenroutes	☐	☐	☐	☐
Ruiter- en menroutes	☐	☐	☐	☐

* 22. Kunt u per modaliteit aangeven hoeveel meldingen uw organisatie binnen heeft gekregen voor het jaar 2017?

Recreatieve fietsroutes/ fietsnetwerk	<input type="text"/>
Wandelroutes/ wandelnetwerk	<input type="text"/>
Kano- en sloepenroutes	<input type="text"/>
Ruiter- en menroutes	<input type="text"/>

* 23. Zijn de routes in uw werkgebied ontsloten via een routeplanner?

	Eigen planner	Link naar landelijke planner	Nee
Recreatieve fietsroutes/ fietsnetwerk	☐	☐	☐
Wandelroutes/ wandelnetwerk	☐	☐	☐
Kano- en sloepenroutes	☐	☐	☐
Ruiter- en menroutes	☐	☐	☐

Financiën

De volgende vragen gaan over de financiering van uw organisatie.

* 24. Wat was in het jaar 2017 het totaal jaarbudget van uw organisatie?

7. Bijlage | Vragenlijst

* 25. Kunt u uw jaarbudget over het jaar 2017 uitsplitsen in **organisatie/beheer** voor:

Recreatieve fietsroutes/ fietsnetwerk	<input type="text"/>
Wandelroutes/ wandelnetwerk	<input type="text"/>
Kano- en sloepenroutes	<input type="text"/>
Ruiter- en menroutes	<input type="text"/>

* 26. Kunt u uw jaarbudget voor het jaar 2017 uitsplitsen in **onderhoud** voor:

Recreatieve fietsroutes/ fietsnetwerk	<input type="text"/>
Wandelroutes/ wandelnetwerk	<input type="text"/>
Kano- en sloepenroutes	<input type="text"/>
Ruiter- en menroutes	<input type="text"/>

* 27. Kunt u uw jaarbudget voor het jaar 2017 uitsplitsen in **promotie** voor:

Recreatieve fietsroutes/ fietsnetwerk	<input type="text"/>
Wandelroutes/ wandelnetwerk	<input type="text"/>
Kano- en sloepenroutes	<input type="text"/>
Ruiter- en menroutes	<input type="text"/>

28. Hoe wordt uw **organisatie/ beheer** gefinancierd? Kunt u dit uitdrukken in percentages per inkomstenbron?

Gemeente	<input type="text"/>
Recreatieschappen	<input type="text"/>
Provincie	<input type="text"/>
Eigen inkomsten	<input type="text"/>

29. Hoe wordt uw **onderhoud** gefinancierd? Kunt u dit uitdrukken in percentages per inkomstenbron?

Gemeente	<input type="text"/>
Recreatieschappen	<input type="text"/>
Provincie	<input type="text"/>
Eigen inkomsten	<input type="text"/>

30. Hoe is uw **promotie** gefinancierd? Kunt u dit uitdrukken in percentage per inkomstenbron?

Gemeente	<input type="text"/>
Recreatieschappen	<input type="text"/>
Provincie	<input type="text"/>
Eigen inkomsten	<input type="text"/>

* 31. Hoe is uw kostendekking berekend?

- Prijs per km
 Prijs per inwoner
 Anders, namelijk

Tot slot

Bedankt dat u de tijd heeft genomen om de vragenlijst in te vullen. Hieronder kunt u aangeven of u de resultaten zou willen ontvangen en kunt u overige opmerkingen of vragen kwijt.

32. Laat hier uw e-mailadres achter als u graag de resultaten van dit onderzoek zou willen ontvangen:

33. Heeft u overige vragen/ opmerkingen?